

SINER

Roč. VII.

Čís. 2.-3.

1947.

*mesačník
pro duchovní
řince*

Vydávajú slovenskí dominikáni. Rediguje fr. P. Aquinas M. Gabura, OP

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. svätej Anny 15.
Predplatné na rok 80 Kčs, pre študentov 40 Kčs.
Sekové číslo Smeru 6181. — Číslo telefonu 2416.

O B S A H :

Cesty duchovnosti:

Pobožnosť križovej cesty 49. — Pod križom 51. — „Moja“ svätá omša 59. — Kristus, Syn Máriin 69. — Asterisky o modlitbe 76.

Duchovnosť vo svätých:

Z vonkajšieho aj vnútorného svojrázu Anjelského učiteľa 77. — Veľeba Boha vo svätom Tomášovi Akvinskom 89. — Schodište dokonalosti 89. — Povedz slovo a prijmi Slovo 96. — Duchovné pomazanie 98.

Duchovnosť v študentstve:

K problematike apoštolátu mladých 99. — Z denníka študenta 103. — Stretnutie trpiaceho Krista 105.

Duchovnosť v živote:

Lekár, posväcujúci seba aj prostredie 107. — Z denníka katolíckeho maliara 111. — Kňažná Alžbeta Grigorjevna Volkonská 113. — Francúzsko a katolícka snášanlivosť 116. — Katolícke hnútie „Meč ducha“ v Anglicku 119.

Poznámky o knihách 123.

Obsah minulého ročníka Smeru sme úmyselne nevzdali, keďže od 7. čísla je iné rozvrstvenie, ako bolo predtým, takže musel byť dvojaký obsah. Preto neráče čakať na obsah, ktorý inak potrebujete pre sviazanie ročníka.

Poštová sporiteľňa dovolila nám používať aj složenky Smeru s košickou adresou. Preto neráče prepisovať Košice na Trenčín. Všetko prichádza do Trenčína. Prepisovanie nie je prípustné.

Strelné modlitbičky. (Doplnok k článku Spôsoby náboženskej sobranosti mysle, Smer VI, 417.) *M. Villier* a *K. Rahner* vo svojom obsažnom diele „Aszese und Mystik in der Väterzeit“ (Freiburg i. B. 1938) hovoria stručne na dvoch miestach o strelných modlitbičkách. Na strane 192 uvádzajú definíciu svätého *Augustina*: „orationes... raptim quodam modo jaculatae“ a odporúčajú ju podľa *Cassiana* ako ustavičný prostriedok uvedomenia si prítomnosti božej. Na strane 31 ich označujú ako veľmi vážne prostriedky nábožnosti od neskorého stredoveku v západných zemiach. Sú to veľmi krátke modlitby, vzdychy, stručné modlitbičky (nemecky Stossgebet), len myšlienkové, bez slov a podobne.

Prof. Dr. J. F. Babor.

Zo smeristickej rodiny predišiel nás na večnosť p. Arch. Július Záchenský z Ružomberka. Prosíme ňa, Pane, udeľ mu aj všetkým v Kristu odpočívajúcim miesto oddychu, svetla a pokoja. Skrze tohože Krista, Pána nášho.

Ďalší horľitelia v získavaní nových odberateľov. Získali:

- 15: Š. Záhora, profesor; E. Boďo, študent.
- 11: M. Dzurjanin, študent.
- 10: M. Lackovičová, študentka.
- 9: M. Lukáňková.
- 8: J. Horňák, študent; V. Putera, študent.
- 6: V. Kubričanová; Š. Gágorčík; J. Demény, farár; Š. Pecár, dekan.
- 5: J. Rosina, vysokoškólak.
- 4: K. A.
- 3: T. Miháľech, klerik; Čuntálová; S. Majer, bohoslovec.
- 2: J. Martinkovič, klerik; K. Veselský, úradník; J. Naščák, bohoslovec; M. Klučár, kaplán; V. Žideková, študentka; J. Kovár, úradník; V. Navarová, posl. med.; A. Cinculová, učiteľka; M. Mojtovej, úradníčka.
- 1: F. Púchovský, učiteľ; N. N., kaplán; A. Lukáčová, učiteľka; F. Žolondek, kaplán; K. Elišcherová; N. Dvorecká; A. Pokojná, učiteľka; J. Vilček, študent; R. Doležalová; Ľ. Pohjocká, riaditeľka školy; J. Kýša, učiteľ; J. Lupjan, úradník; C. Kočerka, vysokoškólak; M. Smatníková, učiteľka; J. Briela, vysokoškólak; J. Demeter, farár; Slodičková; M. Máhrerová; J. Puzjak, študent.

Štedrý Bôh mnohonasobne Vám odplat apoštolskú horlivosť.

VYPISUJEME ANKETU

o duchovnosti Víta de Larigaudieho,

nakoľko ste ju mohli poznať z *Radostného života* a z toho, čo sme o ňom písali v *Smere*. Napíšte, aký dojem zanechalo vo Vás čítanie Larigaudieho zápiskov, čo Vás na ňom povzbudilo a priaznivo ovplyvnilo, v čom vidíte jeho veľkosť, duchovnú prevahu a ctnostnú zvodnosť. Slovom, napíšte všetko kladné alebo aj záporné v súvisi s Larigaudieho osobnosťou, nakoľko ste to zachytili Vy alebo iní. Svoje poznámky pošlite do redakcie *Smeru*. Môžu to byť krátke poznámky, ale aj dlhšie práce. Najlepšie práce uverejníme nielen pre zaujímavosť, ale najmä pre vospolné duchovné dobro. Čakáme hlavne ohlas vysokoškolského študentstva.

Kto má na predaj alebo vie, že dakde je na predaj veľký *Slovník francúzsko-český*, ktorý zostavil Dr. J. Herzer a Č. Ibl, nech to láskavo oznámi redakcii *Smeru*.

Na Morave našli v hrobch z 9. storočia (počiatky kresťanstva) niekoľko bronzových krížikov byzantských z čias pôsobenia svätých Cyrila a Metoda. Písal o nich Zelnitius a iní. Na Slovensku našli podobný krížik, ale zo zlata. O tejto veľmi dôležitej a zaujímavej veci chystajú odborné referáty. Preto na to upozorňujeme, keby dakto z čitateľov Smeru vedel dačo o podobných nálezoch, aby o tom včas dal podrobnú zprávu do redakcie Smeru.

Na sklade máme ešte tieto knižky:

<i>O tajomnom tele Kristovom, encyklika Pia XII.</i>	po 30.—
<i>Pán s nami, akademické kázne Dr. Búdu . . .</i>	po 60.—
<i>Radostný život, preduchovnené zážitky Víta de Larigaudieho, vodcu skautov . . .</i>	po 19.40
<i>Ježiš medzi nami, rozjímavé úvahy od P. J. Schrijversa . . .</i>	po 25.—
<i>Cesta dokonalosti podľa sv. Kataríny Šienskej</i>	po 10.—
<i>O svetle neprístupnom, mystické zážitky blah. Angely z Foligna . . .</i>	po 60.—
<i>Monika, svätá matka, životopis od M. Fassbinderovej . . .</i>	po 35.—
<i>Zivotné pramene krásneho písomníctva od M. Horniaka . . .</i>	po 26.—
<i>Slovo božie, náčrty kázní od Dr. Hromníka</i>	po 36.—
<i>Hodinky na počtu Ducha svätého . . .</i>	po 10.—

Používanie novinových známok povolilo Riaditeľstvo pôšt v Bratislave pod č. 15.628-I-1947.

Dozorný poštový úrad, Trenčín.

Tlač: Vojtech Čelko a spol., Trenčín.

Cesty duchovnosti.

„Ja som cesta, pravda a život. Ja som svetlo sveta.“

Vhlbil som sa do Kristových, večne sviežich slov osobnej aj svetovej záchrany?

Pobožnosť krížovej cesty.

P. Chryzostom Bardys.

Príprava:

Ježišu, poď so mnou a nauč ma všetkému; čo na tvojej ceste života uzriem, vysvetli! Podaj ruku môjmu umu, srdcu, vôli a mojej pamäti, aby som ňa užitočne a nábožne spravidzať mohol na ceste tvojej. Ježišu, tvojim cestám mňa nauč!

Alebo kratšie:

Poď, Ježišu, podaj ruku môjmu umu, srdcu, vôli a mojej pamäti a nauč ma tvojej ceste!

Prvá stanica (Sputnaný Ježiš je na smrť odsúdený):

Môj Pane, pozri, ako som ešte zauzlený, k svetu a k stvoreniam priviazaný. Rozviaž — ale nie — mnoho uzlov je, dlho by to trvalo, rozrež uzly sveta a priviaž ma k sebe samému. Som ešte sputnaný.

Druhá stanica (Ježiš berie kríž na ramená):

Núkaš kríž? Keď teba chcem, bez neho ňa mať nebudem. Otváram náručie a vezmem, čo dáš. Preto, že to ty dávaš!

Tretia stanica (Ježiš padá pod krížom):

Ty pod krížom? Ja pod ním cez deň mnoho ráz, ale vždy vstanem a pôjdeme spolu!

Štvrtá stanica (Ježiš stretá sa s Máriou):

Vy, moje poklady, na krížovej ceste? Teda ani ja nemám, kým žijem, inde miesta, len s vami, Ježišu a Mária!

Prata stanica (Šimon Cyrenský pomáha nevládnemu Ježišovi):

Nevládzeš? Prišiel Šimon Cyrenský. Keď ja nevládzem, ty sám mi prídeš pomôcť, a ja predsa nevzdám sa kríža tvojho!

Siesta stanica (Ježiš utiera si tvár do šatky Veronikinej):

Ježišu, to škoda, do šatky Veronikinej, taký drahý obraz! Pohľadom svojím očisť mi dušu a do nej vtlač seba samého!

Štedma stanica (Ježiš padá pod krížom):

Už zas pod krížom? Áno, aj druhý raz vedieť vstať a nedať sa myliť nijakým nezdarom. Nie, nedám sa, Ježišu!

Osma stanica (Ježiš potešuje ženy jeruzalemské):

Pane môj, kto z lásky trpí, ten nehľadá ľudskej sústrasti a nestrpí, aby ho ľutovali. Ty si ju tiež nechcel, nechcem ju ani ja!

Deviata stanica (Tretí pád Ježišov):

Už skoro pri cieľi, a padol si. Nepoddal si sa ani tejto prekážke, ale sobral si všetku silu a lásku a došiel si na vrchol. Hovoríš mi aj tu, aby som sa nedal. Nie, nedám sa zlomiť nezdarom na ceste s tebou!

Desiata stanica (Ježišovi strhávajú rúcho):

Oj, nebeský Otče, to strašné pokánie prečistého Syna tvojho obetujem za všetky chlipnosti a telesnosti svoje, svojich duchovných dietok, tvojich kňazov a tebe zasvätených duší a celého sveta.

Jedenásta stanica (Ježiša na kríž pribíjajú):

Áno, troma klincami pribi ma k sebe, aby si ma nestratil. Klincami, lebo poznáš slabosť moju. Pribi dušu moju k sebe na kríž, lebo sa bojím. Pribi vôľu moju, aby len teba chcela. Pamäť moju, aby len na teba pamätala. Um môj, aby len tvoje večné pravdy mal pred

sebou. Pribi, lebo len tak sa nebojím, že ťa stratím. Inak by som sa musel báť, strašne báť!

Dvanásta stanica (Ježiš zomiera):

O drahá, presvätá krv! Kiežby z nej ani jedna kvapka netiekla nadarmo. Nebeský Otče, obetujem ti najdrahšiu krv Pána Ježiša za svoje hriechy a za potreby svätej Cirkvi, za hriechy svojich duchovných dieťok, tvojich kňazov, duší tebe zasvätených a celého sveta...

Trinásta stanica (Ježiša kladú do lona Máriinho):

Matička dobrá! Tá najsvätejšia obeť bola do rúk tvojich položená: Mŕtvy Ježiš! Tam budem aj ja všetky svoje obety ukladať, obety života i smrti. Tam!

Štrnásta stanica (Ježiš je pochovaný):

Teraz chcem zomrieť všetkému, tak ako by už nik nebol na svete, len ty sám. I tak všetko pominie a ty jedine mi ostaneš. Jedine ty!

Zakončenie:

Pane, Lásku Otcovu ti obetujem ako vďaku za všetko, čo si vykonal ráčil a čo konáš a konať budeš. Amen.

Pod krížom.

Marcel Horniak, salezián.

Umučenie Krista Pána je jeden z tých predmetov — a vari i hlavný —, ku ktorým sa aj svätí približovali s posvätnou bázňou a boli najväčšou poníženosťou presiaknutí. Takmer bolesťou ustrnutí splácali dlh povďačnosti, keď rozjímali o útrapách Vykupiteľových alebo keď iným ich opisovali. *Bázňou*, lebo ich duša, milosťou božou preniknutá, dobre vedela, že aj oni

sú príčinou, — i keď len účelovou príčinou záchrany — jeho trpkých múk. *Ustrnutím*, lebo pri umučení Krista Pána rozvrátený bol právny poriadok, v ľuďe vyhasol inak tak ľahko vzblakajúci cit spolupatričnosti a zverská krutosť ukázala sa v plnej svojej moci a v bezohľadnej ohavnosti.

O trpiacom Spasiteľovi nemôžeme primerane uvažovať, iba ak srdce opanúva láska a poníženosť. A ešte i tak sú naše oči zastreté; a na Golgote odohrávajúcu sa drámu s jej podrobnosťami, hlbokými príčinami a následkami vidíme len cez hustú hmlu svojich slabostí a krehkostí. Zvážiť ju po všetky dôsledky nikdy sa nám nepodarí. A predsa desivé, otriasajúce sú aj tie udalosti utrpenia Spasiteľovho, ktoré sa nám podarilo zachytiť cez závoj našich slabostí.

Pri smrti Bohočloveka splnily sa prorocké slová Žalmistu: „Spravodlivosť a pokoj sa bozkajú.“¹ Boh bol totižto smierený a spravodlivosti tým bolo zadosť učinené. Takto bol ľuďom daný a zaistený duševný pokoj podľa nekonečného milosrdenstva božieho. Jedno nekonečné more prehltilo druhé: more božského milosrdenstva more ľudskej hriechnosti.

Zastavíme sa v čase veľkého pôstu pri trpiacom a usužovanom Spasiteľovi. Kto bližšie, kto zas obďaleč, podľa toho, akó ho tiahne srdce k nemu, ale nikto z nás nemôže prejsť pri ňom bez povšimnutia. Nemôžeme sa voči nemu zachovať len ako pozorovatelia bez účasti a bez súcitu, lebo jeho umučenie je na večný osoh alebo na večnú škodu každému z nás.

* * *

V bolestnej životnej ceste Ježišovej odzrkadľuje sa aj náš život, ktorý je v istom smysle krížovou cestou. Stáva sa ňou pre s nami zrodené krehkosti, telesné neduhy, pre rozličné

¹ Žalm 84, 11.

skúšky a protivenstvá. Dostáva sa nám ich z láskavého dopustenia božieho, pre slabosť alebo zlomyseľnosť ľudskú práve dost. Veru, neraz sa nám tlačia do úst slová svätého Pavla: „Ja nešťastný človek! Ktože ma vyslobodí z tohto smrteľného tela?“²

Kto sa len trochu zamyslel a hlbšie uvažoval o životných pomeroch a záujmoch vlastnej duše a jej večnom spasení, prišiel na to a presvedčil sa, že sme vystavení mnohým nebezpečenstvám, pochádzajúcim z nás samých. Náruživostí, vášne a zlé náklonnosti sú niekedy také dotieravé, že priamo ohrozujú naše večné spasenie. Aby sme im nepodľahli, ustavične potrebujeme dajaký liek a oporu. Takýmto nesmierné užitočným liekom je kríž Spasiteľov. Odvádza nás totiž od sveta a privádza k Bohu, aby sme pred ním poznali svoju slabosť a nedostatočnosť, príliš sa nespoliehali na vlastné sily a zrak svoj častejšie upierali k Bohu.

Aby sme sa však neoddávali malomyseľnosti a liek nestal sa pre nás jedom, dobrotivý Otec nebeský podáva nám ho ako by osladený. Pred oči nám stavia svojho Syna ako nesie si kríž na Golgotu a umrie na ňom za každého z nás. Nerobí to pre vlastný záujem a osobný zisk, ale pre naše spasenie. Či teda aj my nemáme ochotne znášať tie nepatrné ťažkosti, ktoré sa nám stavajú do cesty na púti života? Verte, ak by bola bývala pre naše spasenie iná cesta ako cesta kríža, ako cesta cez Golgotu, Pán Boh, ktorý nás tak miluje, bol by nám ju dozaista ukázal, hovorí aj svätý Augustín. Ale nieto iného východiska, nuž musíme sa s tým spriatelíť. Aby nám však bolo ľahšie kráčať po nej, dáva nám osvedčeného vodcu vo svojom Synovi, v Ježišovi Kristovi, ktorý išiel prvý po nej, aby nám dal príklad a tým nás povzbudil. Kríž je nám teda majákom, z ktorého žiaria prúdy lú-

² Rim. 7, 24.

čov na naše životné cesty, aby sme nezblúdili a na úskaliach nestroskotali.

Na Golgote stretly sa najkrajnejšie kontrasty. Nestvorená svätosť, svrchovaná nevinosť a nedosiahnuteľná dokonalosť, pribitá na drevo potupy medzi dvoch zlosynov, pri hanebných výkrikoch sfanatizovaných zákonníkov a pochabých farizejov. Tým odsúdenia hodnejšia je ich zvrhlosť, že ju idú vyvršiť na bezvládnom, všetkej sily zbavenom umierajúcom, ktorý je ešte nadto i na kríž pribitý.

Ale to bolo posledné zúrenie kniežata temností, ktorý cítil, že údermi kladiva pri ukrižovaní nevinného Baránka láme sa i jeho moc. Využívajúc služby svojich pomocníkov, chce vyliat všetku svoju zúrivosť na Pánu Ježišovi v posledných troch hodinách jeho života, keď vlastne skonáva. Posmešne ho vyzývajú, aby zostúpil s kríža, že mu budú veriť. Ale ten Ježiš, ktorý chodil aj po vlnách morských, i keď by to ľahko bol mohol, neučinil, lebo bezcitní posmievači neboli toho hodní. I tak by mu neboli verili. Lepšie mu bolo trpieť v tichosti. Jeho božstvo utiahlo sa do najužších možných hraníc a do popredia vstupuje človek, ktorý vie a chce trpieť. Nevinný obetný Baránok nebráni sa a z hrdinského znášania krívd a bolestí nevyruší ho ani výsmech nepriateľov. To len pridá jeho veľkosti.

Utiahnutosť neuberá z veľkosti jeho útrap. A tie boly ustavičné a nepretržité. Protivenstvá a neporozumenia, to bol jeho životný údel, a to ho čakalo aj pri smrti. Kto z tých, čo trpia, strádať, zápasia s nedostatkami, môže povedať, že trpel ako Bohočlovek Ježiš Kristus? Pri narodení nemá domu, ba ani toho najbiednejšieho prístrešia, kde by sa utiahla jeho matka, k pôrodu. Prvý vzdych Spasiteľa sveta odznel v jasiach opustenej maštale. Sotva sa narodil, tu ona v najzimnejšom období v nočnom čase musí sa s ním skrývať pred hnevom o trón sa obáva-

júceho, krvilačného kráľa Herodesa. Cez tridsať rokov ťažká tesárska práca a veľmi často najkrajnejšia bieda sú jeho spoločníkmi a sprievodcami.

Rámcom jeho verejného účinkovania je nenávistná žiarlivosť vtedajších vedúcich vrstiev zákonníkov a farizejov a nedokonalosť a nerozumenie farbavých apoštolov. Všetko sa skončilo s hrôzami utrpenia posledného dňa. Jeho smrť na kríži bola ako bodka na konci vety. Nám sa to zdá také prirodzené, ako by to inak ani nemohlo byť. Veď by sme si Pána Ježiša nevedeli predstaviť bohatého, ako sa oboma rukami hrabe za majetkom, poctami a slávou. Taký Pán Ježiš by bol pre nás psychologickou nemožnosťou.

No čo by bolo z nás bez takéhoto chudobného trpiaceho Spasiteľa? Iba ak zafaženci, ktorí svoju ťarchu s nárekmi a s vzdychaním vlečú, hľadajúc príležitosť, aby ju čím skôr striasli so seba. Kto sa však hlási k ukrižovanému Spasiteľovi, je človekom v najšľachetnejšom smysle slova. Je dieťaťom božím, spoločníkom Kristovým, aj keby mal čo aké bremená niesť. Vie, že jediným cieľom a životnou úlohou je stať sa podobným Kristovi; to je však možné iba na ceste Golgoty. No aj to vie, že keby ho ťarcha života i čo ako tlačila, že z toho vždy má osov a vábivú odmenu: víťazstvo a slávne vzkriesenie s Kristom Ježišom.

* * *

Nemé ticho zmocnilo sa vrchu Golgoty. Skupinka dobrých od žiaľu mlčí, tábor odporcov, azda už unavený, v pomste ukojený a hlasom ozývajúceho sa svedomia je na chvíľu zstrašený. V tom počul vysilené, ale zreteľné volanie Ukrižovaného: „Otče, odpusť im.“³ Je to moment najtrápnejší, keď bolesti dosahujú

³ Luk. 23, 34.

svoj vrchol a keď odsúdený stráca nielen česť, ale vydáva poslednú krv a s ňou aj život, predsa ozve sa dosiaľ tak húževnate mlčiaci Bohočlovek. Ale nie aby volal o svoje práva, lež aby ospravedlňoval pred Otcom nebeským svojich katov a vyprosil pre nich odpustenie a milosrdenstvo. Pravý, starostlivý Spasiteľ! Zabúda na všetko, čo sa s ním a okolo neho robí, a myslí len na spasenie duší!

Aby to aj skutkom dokázal, lotra Dismasa, ktorý oľutoval svoje hriechy, uvádza do slávy spasenia so slovami: „Ešte dnes budeš so mňou v raji.“⁴ Všetkým nám zanecháva to, čo mu bolo najmilšie, svoju Matku, Pannu Máriu, aby bola orodovnicou a smieriteľkou medzi Bohom a našou hriešnosťou. A vieme, že život, osudy a život riadiace záväzky bývajú najsilnejšie a najtrvácnejšie, i keď azda uzavreté vo chvíľach najväčšej bolesti.

Slovom „Dokonané je“⁵ hlási, že rozkaz splnil, kalich utrpenia vypil až po poslednú kvapku a napravil, čo bolo prvým hriechom pokazené. Aj v tom sa javí vzor pravého katolíckeho muža, ktorý sa neuhýba, nesháňa výhovorky, ale s plným povedomím ide cestou, ktorú učil Pán. Neskráti si ju, ani nezľahčí, aby s čistým svedomím mohol povedať: „Rozkaz tvoj som splnil, ó Pane.“

„Naklonil hlavu a vypustil dušu.“⁶ Pán Ježiš umrel. V tú chvíľu prestal výsmech a potupovanie. Začína sa oslávenie Ježišovo už i na zemi, lebo korí sa mu a úctu božskú mu vzdáva všetko: smrť, príroda i človek. *Smrť* z úcty k takému veľkému, ba najväčšiemu mŕtvemu vydá svoju korisť: mŕtvych, ktorí sú vzkriesení a vstávajú z hrobov. Pán života i smrti tým dokáže, že má neobmedzenú moc nad smutným dedičstvom všetkých: nad smrťou.

⁴ Tamtiež 43.

⁶ Ján 19, 30.

⁵ Ján 19, 30.

Hold mu vzdáva i *priroda*, keď sa slnko zatmí a tak odeje sa do rúcha smútku. Nevydá teplo ani svetlo, keď vyháša Svetlo sveta Ježiš Kristus. Zem sa zachveje, ako by nevládala uniesť nezvyčajnú farchu, Boha, ktorý umiera za človeka, a tak umožní, aby sa človek stal podobným Bohu. Zdá sa, ako by vzdychala aj zem sama. A či je to azda pohyb tých, čo do nej boli uložení a ktorým udrela hodina vyslobodenia? Skaly pukajú, aby zahanbily ľudí, ktorých nepohlo krvavé umučenie a smrť Boho-človeka. „Opona chrámová roztrhla sa na dvoje“,⁷ lebo už nemala čo zahaľovať. Prestal čas synagógy a tým aj Starého zákona a nastupuje Cirkev, zrodená z boku Ukrižovaného, a preberá dedičstvo umierajúceho zakladateľa. Nastupuje čas Nového zákona.

A *človek*, aký postoj zaujme? Aj on sa korí a vzdáva úctu. Posmešné úšklabky zmizly s tváre škodoradostníkov, a zástup zvedavcov na čele s veľkňazom a veľradou zdesený valí sa s Kalvárie do Jeruzalema. Nejednému tento útek pred neočakávaným zatmením slnka je začiatkom vnútorného duševného jasu nového života.

Pri kríži z cudzích osôb ostal len stotník Longinus. Aj on sa naľakal, keď videl mimoriadne zjavy. Cit povinnosti zvíťazil však nad strachom a vydržal na svojom mieste. Tomu možno pripísať, že prebodnutím srdca so smrťou zápasiaceho Spasiteľa skrátil jeho strašné muky. Pán Ježiš odmenil aj tohto verného vojaka: kvapka jeho presvätej krvi padla — ako zachovala nábožná legenda — do prázdnej jamky oka, čo bol v boji stratil, a tým mu bol vrátený zrak. Pod dojmom uzdravenia a toho, čo sa okolo neho stalo, volá: „Naozaj tento človek bol Syn Boží.“⁸ Tomuto vyznaniu ostal verný aj neskôr a Krista Pána nezaprel ani na popravišti v prenasledovaní, veď bol prebodnutý za toho, ktorého sám na kríži prebodol.

⁷ Marek 15, 38.

⁸ Marek 15, 39.

Pod krížom stojí bolestná Matka, panenský svätý Ján, evanjelista, kajúca Mária Magdaléna a sväté ženy. Slovom len tí, ktorých miesto je tam. *Matku* pripútaly city materinskej lásky. Jej šlachetné srdce nachádza v tom útechu, že je matkou celého ľudstva, čo aj za krv vlastného Syna. Je pravda, že bolesť vyrazí z nej slovami proroka: „Ó vy všetci, ktorí idete po ceste, pozorujte a vidte, či je bolesť ako bolesť moja.“⁹ Ale v nej nájdú potešenie a úľavu všetci tí, čo trpia a sú obťažení.

Svätého Jána, apoštola a evanjelistu, viažu ku krížu láska a panenská čistota. Obe v kríži nachádzajú silu a príčinu jestvovania. Obe len tak môžu žiť a prekvitať, keď sa budú o kríž opierať a z neho vlahu čerpať. Kdeže by našla viac potravy kráľovná ctností a životný prvok nebeskej spásy láska, ak nie u toho, ktorý sa stal jej stelesnením a tým aj na veky ostane?

Kde nájde ochranu najkrajší, najvábivejší, najcitlivejší, najjemnejší duševný kvet, ľalia srdca čistota, ak nie pod krížom? Áno, pod krížom Pána Ježiša: Odtiaľ čerpá silu, milosť a vytrvalosť pre najťažší a preto aj najslávnejší boj. Ale aj pod vlastným krížom, ktorý svojou farchou a s ním spojenými ťažkosťami, trápeniami a bolesťami je najistejšou ochranou čistoty srdca. Lebo v hojnosti, v pohodlnosti sa táto ctnosť ťažko uchová, ba je takmer neznáma. Ľalia čistoty bezpečnejšie rastie v pieskovitej pôde sebazaprenia a umŕtvovania.

Pri kríži kľučí *kajúca Mária* z Magdaly a slzami lásky a bolesti smýva na kríži prischnuté kvapky prevrátenej krvi svojho záchrancu. Jedným z najkrajších kvetov utrpenia a smrti Ježišovej pokánie, tiež len pri kríži prekvitá. Veď kde inde odráža sa veľkosť našich vín a oškľivosť hriechu v očiach božích ako v tom, že svojho Syna jednorodeného poslal za ne na kríž?

⁹ Náreky Jeremiášove 1, 12.

Čím by sa dokázala výraznejšie cena ľudskej duše, ak nie poukazom na to, ako neváha život svoj dať za ňu na potupenom dreve kríža sám Boh?

Kto by mohol byť presvedčivejším a lepším vodcom na ceste úprimného pokánia ako Ježiš Kristus, ktorý — čo aj nevinný — trpel za naše hriechy. Veď vystiera k nám s kríža svoje ramená a zosinelá tvár volá, privreté ústa sladko šepocú: „Poď, nasleduj mňa! Neboj sa, dobre sa ti bude kráčať, veď som ti vyšliapal cestu! Neodfahuj sa, veď moje jarmo je príjemné a bremeno moje ľahké.“

Približujeme sa teda ku krížu, na ktorom visí ten, čo more utíšil a na ktorého slovo Peter kráča po vlnách rozbúreného mora. Prosme ho, aby utíšil rozvlnenú hladinu dnešného verejného života, žeby nastal pokoj už s konečnou platnosťou. Keď upevní vieru a dá silu premôcť slabosti, pochybnosti a pokušenia, udržíme sa na hladine, aj keby more života bolo čo ako rozvlnené. Nech nám je on majákom, silnou kotvou a prístavom spásy.

„Mlaja“ svätá omša.

Charles Grimaud.

Ako stávame sa Kristovými údmi?

Krstom stávame sa Kristovými údmi alebo keď nemôžeme prijať krst, láskou, ktorá ho provizórne nahrádza. Skrze krst „sme srastení s ním“¹ ako konár s kmeňom.

Konár pre toto krstné srastenie je jedno s kmeňom a žije; alebo — aby sme použili porovnanie zo začiatku tejto hlavy — keď hriešny človek, bezcenné pieskové zrnko, krstom dostane sa pod vplyv žiarenia, vychádzajúceho zo Slnka, ktorým je Kristus, žiari ako diamant sám a odráža lúče, čo prijíma.

¹ Rim. 6, 5.

Ktože vypovie krásu duše, ktorú krst ozdobil stavom milosti?

Ale aká príčina zasluhuje takú výnosnú premenu? Sama smrť Krista, ktorý bol hodnotou, vyplatenou na obnovenie božej slávy. Kristus tým, že sa dobrovoľne podujal na Kalvárii na zadosťučinenie, ktoré treba bolo dať najvyššej Velebnosti, zaslúžil si, aby sa stal vodcom a hlavou svojich vykúpených; teda pre práva, ktoré si Kristus získal svojou smrťou, má moc rozdávať svoj život a svoju milosť svojim údom. Preto svätý Pavol nám vraví: „Či neviete, že ktorí pokrstení sme v Kristu Ježišovi, v jeho smrti sme pokrstení?“² Aby veľký apoštol zdôraznil túto pravdu, pridáva nárazku na prvotný krstný obrad, totižto ponorenie, ozajstné pochovanie: „Veď skrze krst pochovaní sme spolu s ním ako mŕtvi.“³

A tak nový úd teší sa z výhod, ktoré Hlava získala smrťou pre celé svoje tajomné telo. No akéže sú tieto výsady? Tie isté, aké má Hlava, na postavení ktorej sa odteraz tento úd zúčastňuje, aspoň nakoľko nie je taký pochabý; že by sa od nej oddelil smrteľným hriechom: život oslávený, večný, bez konca, ktorý svätý Pavol volá „novým životom“ a ktorý kresťanská reč zvyčajne označuje pre údy, zdržiavajúce sa ešte tu na zemi, menom *život milosti*, ktorý rozžiari sa v *život slávy* hneď pri vstupe do neba. Taký je smysel slov svätého Pavla: „Veď skrze krst pochovaní sme spolu s ním ako mŕtvi, aby sme, ako Kristus vstal z mŕtvych skrze slávu Otcovu, tak aj my žili novým životom. Lebo keď sme srastení s podobenstvom jeho smrti, tiež i s podobenstvom vzkriesenia budeme.“⁴

Tieto výrazy svätého Pavla dokonale chápeme, keď v nich vidíme to, o čom chcú nás poučiť, že totižto účinkom svätej vody stali sme sa údmi Ježiša Krista. Žila, kosť, tepnička, nerv,

² Rim. 6, 3.

³ Tamtiež 6, 4.

⁴ Tamtiež 6, 4—5.

každý úd tela, či už veľký alebo malý, pochovaní sú ako mŕtvi, keď telo je mŕtve a keď hlava zatvorila oči. Ale keď hlava vstane z mŕtvych, či nevstane aj každý úd? Nerv, kosť, tepnička ožívajú. Preto krst pochováva nás, ústroje Kristovho tela, s Kristom, umierajúcim za nás; preto kriesi nás z mŕtvych s ním, bo zahrnul nás do neho, ako naše žily, naše mäso a naše kosti musia s nami sdielať náš životný údel a nemôžu sa zpod neho vymaniť.

A tak chápeme, prečo celkom logicky všetko, čo je Kristovo, je naše. Jeho smrť je *našou* smrťou, lebo tým, že nás pridružil k svojmu tajomnému telu, dáva nám všetky výdobytky svojej smrti; jeho vzkriesenie je *naším* vzkriesením, keďže teraz zúčastňujeme sa na jeho vzkriesením živote; jeho nanebevstúpenie je *naším* nanebevstúpením, bo ako údy pôjdeme samostatne za Hlavou tam, kde ona je, do nebies; jeho eucharistická obeta, tajomné obnovenie jeho smrti, ktorá je *našou* obetou, je, ako to uvidíme postupne v tomto diele, „*našou*“ svätou omšou.

Sme v Kristu Ježišovi.

Teraz je nám ľahko ustáliť náš pomer ako pokrstených veriacich a žijúcich v stave milosti vzhľadom na Ježiša Krista.

Sme jeho údy, „srastené s ním“, „pochované s ním“, ako stavce, žily, nervy skryté sú v našom tele. Takto spojení s ním zúčastňujeme sa na jeho vlastnom živote, lebo jeho Duch prúdi z božskej Hlavy do údov, ktoré sú s ňou spojené, ako životný vplyv, vychádzajúci z mojej duše, prúdi do mojej ruky, do môjho žalúdka, do mojich pľúc a všetkých ústrojov, čo sú vo mne.

A tak vo vlastnom smysle sme *v Kristu Ježišovi*. Svätý Pavol ustavične používa tento výraz. Tento Kristus Ježiš, o ktorom hovorí apoštol, nie je iba Ježiš, Spasiteľ vo svojom

pozemskom jestvovaní, ale *Kristus Ježiš*, oslávená Hlava Cirkvi, tajomný Kristus, obsahujúci vo svojom rozpätí hlavu a údy, kmeň a konáre, ozajstný chrám Ducha svätého, ktorý ho oživuje.

V Kristu Ježišovi! Hľa, kde sídlime! „Kto ostáva vo mne“, totižto je údom, spojeným s Hlavou, „ten donesie mnoho ovocia, lebo bezo mňa nič nemôžete činiť“.⁵

V Kristu Ježišovi, to jest, keď sme vsadení do tajomného tela ako ústroj, azda maličký, ale činný a živý, sme nekonečne poctení účasťou na ozajstnej dôvernosti Vykupiteľa a večného velebitela najsvätejšej Trojice!

Iba v nebi pochopíme toto dokonalé a dôverné spojenie údov s ich Hlavou „v Kristu Ježišovi“.

Spojenie môjho srdca alebo môjho prsta s mojou osobou sotva dáva mi o tom predstavu; veď spojenie mojej ruky je prirodzené, telesné, dočasné, uskutočňuje sa závisle od duše s obmedzenou mocou; kým spojenie kresťana s jeho Hlavou v tajomnom tele je nadprirodzené, božské, dokonale skutočné ako všetko, čo je božské, vykonané pod vplyvom Ducha Stvoriteľa a Oživovateľa a má vždy trvať v láske, milosti, sile a onedlho v nekonečnom šťastí...

Ludské telo, hlava a údy, ktoré svätý Pavol používa ako porovnanie, aby vysvetlil *tajomného Krista*, je obraz, ktorý nijako nepredstihuje to, čo objasňuje, ale ďaleko ostáva za skutočnosťou. Takto môžeme posudzovať hlboký smysel, obsiahnutý v slovách, ktoré sme počúvali toľko ráz vari bez veľkého pohnutia: „Vy ste telo Kristovo a údy z údu.“⁶

Praktické závery.

Prv ako by sme hovorili v nasledujúcej hlave o veľkom úkone, ktorý vykonáva *tajomný Kristus*, totižto o obetovaní nekonečnej obety, vyvoďme bezprostredne závery, čo prirodzene

⁵ Ján 15, 5.   ⁶ 1 Kor. 12, 27.

vyvierajú z veľkých právd, ktoré sme práve uviedli.

1. Pripomeňme si povestné slová svätého Leva Veľkého: „Poznaj, ó kresťan, svoju dôstojnosť, a keď si sa stal účastným na božej prirodzenosti, nevracajže sa zvrhlým životom do bývalej podlosti. Spomeň si, *akej hlavy a akého tela si údom!*“⁷

Aký dôvod vážiť si dušu a telo, nepoškvrniť svojho ducha zlými myšlienkami, nemravným čítaním, nedávať svoje údy hriешným skutkom!

Kolkí ľudia by vyhýbali aj tieňu hriechu podľa rady svätého Pavla: „Chránite sa všetkého druhu zlosti“,⁸ keby si sprítomňovali myšlienku, *že sú Kristovými údmi!*

2. Ničoho sa toľme nebojme ako odtrhnutia od Hlavy. „Kresťan nemá sa ničoho tak veľmi obávať ako oddelenia od Kristovho tela.“⁹ Veru, to je ozajstná smrť, lebo len čo úd je odtrhnutý od Krista, už nie je spojený s Hlavou a už neprijíma z nej Ducha svätého, ktorý je zdroj milosti a nadprirodzeného života.

Svätý Augustín podivne vysvetľuje túto potrebu byť spojený s Kristovým telom, aby sme z neho dostávali život a ducha: „Z Kristovej duše žije len Kristovo telo...; teda aj ty chceš žiť z Kristovej duše? Buď v Kristovom tele.“ A veľký učiteľ ďalej dodáva: „Či moje telo žije z tvojej duše a tvoje z mojej? Priam tak Kristovo telo môže žiť iba z Kristovej duše... Preto spoj sa s Kristovým telom, ži pre Boha z Boha, ... hľa, to je krásne, vhodné, spasiteľné.“¹⁰

Ak chápeme tieto krásne slová svätého Augustína, ničoho nebudeme sa viacej báť ako stratíť spojenie s Kristom.

Pokorne opakujeme slová, ktoré nám Cirkev dáva sa modliť pri každej svätej omši

⁷ Reč 1. o Pánovom narodení.

⁸ 1 Tes. 5, 22.

⁹ Svätý Augustín: Trac. 27 in Joan.

¹⁰ Tamtiež 26.

v modlitbách pred prijímaním: „Nedovoľ, Pane, aby som sa dakedy odlúčil od teba!“

3. Ak chceme každý deň viacej oceňovať našu vlastnosť Kristovho údu podľa jej hodnoty, pracujme zo všetkých svojich síl na utužovaní pút, čo nás spájajú s touto lásky hodnou Hlavou, tým, že budeme sa usilovať o osobnú dokonalosť, a starajme sa o to, aby sme jej získali nové údy apoštolátom: Osobná dokonalosť a apoštolát! Nakoľko sa budeme usilovať o tento dvojaký cieľ, natoľko si budeme vážiť svoju veľkosť a svoju dôstojnosť, podľa slov svätého Augustína: „Veriaci poznajú Kristovo telo, ak nezanedbávajú stať sa Kristovým telom.“¹¹

4. Najvzácnejšia výslednica nášho poznania tajomného tela bude naša každý deň dokonalejšia spolupráca na svätej omšovej obete. Podstatný úkon náboženstva, pocta, ktorú Kristus tak často opakuje najsvätejšej Trojici, nemôže sa uskutočňovať bez nás pre naše „privtelenie“ ku Kristovi. Nasledujúce strany budú mať práve za cieľ ukázať, že svätá omša je *naša* svätá omša, lebo s Kňazom Ježišom a skrze Kňaza Ježiša *sme pri nej spoluobetujúcimi a obetami.*

III.

Úd, obetujúci a obetovaný s Hlavou.

Kde uvidíme, že svätú obetu obetuje „celý Kristus“, to jest spojený so svojim tajomným telom.

Ze ten istý Kristus obetuje sa celkom, to jest Bohu obetuje seba samého a so sebou obetuje svoje tajomné telo.

A že teda veriaci, úd tohto tajomného tela, obetuje, čo sa jeho týka, svätú obetu s Kristom božskej Velebnosti a je kňazom s Kristom.

A čo sa jeho týka, aj obetuje sa s Kristom tej istej nekonečnej Trojici a je s ním obeta.

Kto obetuje obetu svätej omše?

Veriaci si veľmi často neprávom myslia, že Ježiš Kristus, Veľkňaz Najvyššieho, nijako

¹¹ Tamtiež.

nedovoláva sa našej spolupráce pri prinášaní oltárnej obety.

Pravda, len jeho vlastné telo a ozajstná krv, kedysi vyliata na Kalvárii, sú na oltári pri svätej omši; ale Ježiš Kristus, najvyšší kňaz, neobetuje tieto nekonečné dary bez nás; a ani sa už nezrieka nás, údov svojho tajomného tela, pri splňaní tohto úkonu najvyššej pocty najsvätejšej Trojici.

Naozaj, ako sme to videli v predchádzajúcej hlave, Kristus utvoril si krstom údy, ktoré birmovanie ešte zdokonalilo, z ktorých podaktoré zúčastňujú sa veľmi úzko a úradne na jeho kňazstve sviatosťou kňazstva, a v ktorých — nakoľko sa násilne neodtrhly ťažkým hriechom od svojej Hlavy — prebýva Duch lásky, ktorý je živou a oživujúcou dušou Cirkvi, Kristovho tajomného tela.

Tieto údy, spojené so svojou hlavou ako kónár s kmeňom, nevyhnutne majú účasť na živote tejto Hlavy a spojené sú s ňou vo všetkých jej kňazských úkonoch. A preto keď Kristus vykonáva svoju veľkú službu tým, že obnovuje podávanie svojej krvavej kalvárskej obety a že ju znova predkladá najsvätejšej Trojici v dokonalej pocte, nie je a nemôže byť oddelený od nás, od svojich kňazov najsamprv a potom od svojich veriacich.

Svätý Augustín to jasne vraví: „Obeta kresťanov znamená byť tým istým telom s Ježišom Kristom.“¹ Teda svätú omšovú obetu obetuje Ježiš a jeho údy, to jest tajomný Kristus.

Odkedy táto „neporovnateľná Hlava“ pripútala si údy, už nemôže viac bez nich spĺňať svoje povinnosti voči božskej Velebnosti, ako nemôžeme ísť vykonávať daktorú svoju povinnosť tak, žeby sme si doma nechali niektorý ústroj.

¹ O božom meste 10, 20.

*Ako tajomné telo uskutočňuje
obetovanie pri svätej omši?*

Čitateľovi tu celkom prirodzene príde námietka:

Pod sviatostnými spôsobmi po premenení na oltári je iba Kristovo telo a Kristova krv. Sviatosť Eucharistie obsahuje Hlavu tajomného tela; no doista nijaký jeho úd. Teda ako je to možné, že keď Ježiš Kristus je prítomný v hostii a v kalichu bez svojich veriacich, jeho veriaci sú naozaj a účinne zapojení do obetovania svätej omše?

Odpoveď na túto námietku je ľahká:

Kristus je sám prítomný na oltári; to je jedna istá skutočnosť. Ale činnosť prítomnej Hlavy je viazaná na činnosť jej údov a to dvojako:

1. Obetovanie svätej omše vykonáva celá Cirkev, to jest tajomné telo, spojené so svojou Hlavou. Cirkev výslovne a viac rás vyhlasuje, že toto Kristovo obetovanie je jej obetovanie: „Obetujeme ti, Pane, kalich spasenia...“² „Nech ti je naša obeta príjemná...“³

Keď teda Ježiš Kristus sa podáva a obetuje na oltári, tak celé tajomné telo s ním spojené, obetuje ho jeho Otcovi. Sviatostná prítomnosť samej Hlavy, ktorá sprevádza obetovanie a pokračovať bude po nej, je neoddeliteľná od obeť, ktorú prináša *Kristus celý*.

2. Kristus, sám prítomný na oltári po premenení, koná ako „celý Kristus“, totižto spojený s celou Cirkvou, ktorá je jeho nevyhnutný a neoddeliteľný doplnok. Preto môžeme povedať hneď po pozdvíhovaní: „Obetujeme preslávnnej Velebnosti tvojej z tvojich štedrých darov... svätý chlieb života večného a kalich spásy nekonečnej...“⁴ Aby sme všetci, ktorí

² Nemeniaca sa časť sv. omše; Obetovanie kalicha.

³ Tamtiež: Modlitba pred požehnaním.

⁴ Kánon.

*spoločne s tohto oltára prijímať budeme... naplnení boli hojným nebeským požehnaním.*⁵

Celá omšová liturgia, ako ďalej uvidíme, potvrdzuje jestvovanie tejto spoločnej činnosti Hlavy a údov.

Tak teda tajomný Kristus skrze svojich kňazov, druhotných obetujúcich, obetuje svätú omšovú obeť a v nej obnovuje kalvárske obeťovanie v spoločnosti všetkých svojich údov.

My, obyčajní veriaci, údy Kristovho tajomného tela, sme teda dôverne pridružení ku kňazstvu Ježiša Krista, najvyššieho kňaza, bo *aj my* obetujeme svätú obeť rukami kňazov!

Vidíme, prečo svätý Peter volá kresťanský ľud „vyvolené pokolenie, kráľovské kňazstvo“.⁶ A ešte: „Aby ste ako sväté kňazstvo obetovali duchovné obety, ľúbezne Bohu.“⁷

Preto aj svätý Ján v Zjavení volá: „Kristus učinil nás kňazmi Bohu a Otcovi svojmu.“⁸

Tak kňazské pomazanie, ktoré preniká celého Krista a robí z neho Veľkňaza, rozširuje a rozlieva sa „ako skvostná masť, ktorá stekala s hlavy na bradu Áronovu“,⁹ podľa premenlivej hojnosti a účinnosti na všetky údy tajomného tela, ktoré sú povznesené ku kultuálnym úkonom, ako to tak pádne vysvetľuje svätý Augustín: „Náš Pán, naša Hlava bola pomazaná a jeho telo tiež, *ktorým sme my.*“¹⁰

Aká milá a podmaňujúca pravda! Teda ja, úbohá malá kresťanská duša, taká neznáma a taká slabá, som dôverne zapojený do najväčšieho úkonu, aký môže byť na svete! Som jeho príčinou, čo sa mňa týka! Účinne a osobne prispievam na slávu najsvätejšej Trojice a spásu sveta!

⁵ Tamtiež.

⁶ 1 Peter 2, 9.

⁷ Tamtiež 5.

⁸ 1, 6.

⁹ Žalm 132.

¹⁰ Výklad na Žalm 26.

Akáže je miera našej osobnej účasti v prinášaní obety?

Doista údy, ktoré všetky obetujú s Kristom, nemajú v obetovaní tú istú úlohu ako Hlava, ktorá v ňom prirodzene splňa hlavnú úlohu, ani ako kňazi, ktorí majú zázračnú moc byť v ňom obetujúcimi. Na obetovaní spolupracujeme len podľa toho, akú dôležitosť máme v tajomnom tele, *ale účinne na ňom spolupracujeme*. Keď obvinený hodí sa k nohám svojho sudcu, aby ho obmäkčil, kolená prosiaceho nemajú tú istú moc, aby prosily, ako jeho ruky, ruky tú istú ako ústa, ústa tú istú ako jeho srdce. Jednako celá jeho bytosť, nohy, ruky, hlava prispievajú k tomu, aby prosbu urobily výrečnou.

Priam tak je to s tajomným Kristom, oslavujúcim a prosiacim najvyššiu Velebnosť. *On celý* obetuje, totižto on so všetkými svojimi údmi; Kristus, Hlava a tajomné telo, predstavuje sa, aby vzdával najsvätejšej Trojici nekonečnú poctu. Jeho mocná ponížená prosba dostáva voľačo od každého jeho údu, ktorý prosí s ním. Keby bola neviem aká malá činnosť daktorého z nich, predsa nevylučuje ho z prispenia na celkovom účinku.

Teda účasť, ktorú máme na tejto pocte, sa mení; primeraná je pomernej dôležitosti, ktorú každý z nás má v tajomnom tele, a táto dôležitosť zasa závisí najprv od úlohy, ktorú splňame vo svätej Cirkvi, a potom od množstva nadprirodzeného života, čo je v nás.

Keďže činnosti menia sa do nekonečna v jednote Cirkvi, tajomného Kristovho tela, každý úd podľa svojich duchovných darov a svojho stupňa lásky — a tým aj spojenia s Hlavou — viacej alebo menej spolupracuje na obetovaní. No každý žijúci Kristov úd *obetuje* s Kristom, nech by bola jeho činnosť akákoľvek.

Preto každý veriaci môže naozaj povedať *moja* svätá omša, lebo Ježiš Kristus chcel, aby

bola našou odo dňa, v ktorý si svojich veriacich pribral ako údy svojho tajomného tela.

Myslíme na tieto divy, neviditeľné našim očiam, ale skutočné, keď sa približujeme k oltáru, na ktorom obetujeme s Kristom, v Kristovi a skrze Krista dokonalú obeť?

Keby sme si boli povedomí, že čo sa nás týka, obetujeme obeť, či by sme pri účasti na svätej omši nemali hlboko nábožné cítenie? Či by sa nás nezmocnila túžba lepšie poznať svätú omšu, jej obrady, jej modlitby, s celým ich významom, aby sme mohli dôstojne a dokonale obetovať svoju obeť?

Kristus, Syn Máriin.

Fridrich Franzen.

Vianočné tajomstvo nám poukazuje na skutočnosť, ktorú si nesmieme nepovšimnúť. Poznali sme Krista ako Syna večného Otca. Pozerali sme sa na neho v jeho nekonečnej veľkosti na božom tróne. Uvedomili sme si jeho vyvýšené predné postavenie v živote. Stojí pred nami ako náš kráľ, vodca a učiteľ. Lež jeho život skrýva ešte jedno tajomstvo, o ktorom sme sa až dosiaľ zmienili iba bežne. Písmo sväté hovorí o ňom, že on si vzal zo života Panny Márie telo, a o ňom sa modlíme vo vyznaní viery: „Narodil sa z Panny Márie.“ Nieto teda nijakej pochyby, že Kristus ako Syn večného Otca je spolu skutočným dieťaťom Máriiným. I keď my do toho nemôžeme nahliadnuť, ako je to možné, stačí nám, že vieme o tej skutočnosti ako takej. Je pre nás obsažná, že sa smieme pokúsiť vyvodiť z toho dôsledky.

Ježiš, Syn Panny. — Kristus je teda ozajstným človekom ako my. Prijal všetko, čo patrí k ľudskej prirodzenosti. Chce nám byť podobným, s výnimkou hriechu. Tým nám poukazuje na kladný postoj k ľudskej prirodzenosti. Často

prifažko chápeme, čo to značí *byť prirodzeným*. Kristus bol celkom dieťaťom. Jeho matka sa musela o neho starať, ako treba sa starať práve o dieťa. Plakal a smial sa ako každé ľudské dieťa. Roky svojho detstva prežil v kruhu rodinnom a vedel, že v pokojnej svojej rodine je šťastný. Núdz a chudoba boli jeho podielom a v rokoch svojej skrytosti v Nazarete žil životom chudobného remeselníka. Ako každý iný človek cítil únavu a starosť o denný chlieb, tešil sa nad výsledkom svojej práce, cítil nezičlivosť ľudí a nebol ušetrený ani najtrpkšieho bólu. Tak išiel Kristus tým životom ako každý z nás. Stal sa človekom, aby nás poučil znova si vážiť svojho človečenstva a poznať a milovať vznešenosť svojej ľudskej prirodzenosti.

Isteže, ľudská prirodzenosť je obťažaná hriechom. Bremeno sa do nej zahryzlo, ba často aj okradlo ju o jej hodnosť. Lež Kristus svojím vtelením zaujal kladné stanovisko k našej prirodzenosti, hoci je slabá a má chyby. Povolal ju k výške, ktorá presahuje každé chápanie. Má mať účasť na božskej prirodzenosti. *Ozajstné pokresťančenie života vyžaduje teda od nás bezvýhradný kladný postoj k našej prirodzenosti*. Veď ona v sebe nie je zlá, keďže Boh ju stvoril. Len hriech ju znetvoril. Teda podľa vôle Kristovej a podľa jeho vzoru schválime všetko, čo je dané s našou prirodzenosťou. Prijmeme krehkosť a nestálosť s odovzdaním do vôle božej. Uspokojíme sa s ohraničenosťou nášho bytia. Náklonnosť a vášne nevykynožíme, ale očistíme ich iba od špiny hriechu. K dobrému zaujmeme kladné stanovisko k nim, a tak postavíme všetky sily svojej ľudskej prirodzenosti do služieb nášho zdokonalenia v Kristovi. Nechceme upadnúť do chyby, aby sme zničili pocity svojho srdca, ale budeme ich udržiavať čisté od jedu hriechu. Nebolo by správne od nás, keby sme chceli prejsť popri zázračných dielach stvorenia bez srdca a bez citu. Isteže, pričasto si

musíme ukladať obety a odriekania; ale každá obeta musí mať svoj cieľ: naučiť dokonalejšie používať božie dary, to jest svoju prirodzenosť. Takto stojí pred nami ideál pokresťančeného človeka. *Je to celý človek, cíti a žije ako človek, a predsa je v Bohu celkom zakotvený.*

Kristus, Syn Panny. V tejto pravde sa dáva iná dôležitá náuka. Mária je svojim materstvom vyvýšená tak, že jej veľkosť, jej moc a jej hodnota vyčnieva ponad všetky stvorenia. Je vyvýšená až k božiemu trónu. Ona sa stala, ak slobodno použil ten výraz, krvne príbuznou s Trojediným. O hodnosti a moci Máriinej popísali už veľa, ale o jej veľkosti ešte nikdy neprerokovali vyčerpávajúco. Človeku ostane navždy nemožným povedať o Márii všetko, čo by bolo treba povedať. Je to vždy iba zajakanie. Mária je Matka Kristova a tak smela nosiť pod svojim srdcom a starať sa o toho, ktorý vo svojich rukách drží svet. Týmto smela Mária darovať svetu toho, ktorý je predmetom všetkej túžby ľudskej. Darovala svetu Vykupiteľa, samého Boha. *Týmto ju Boh poveril, aby bola pre svet nositeľkou Krista.* Stalo sa jej úradnou úlohou darovať svetu a tým jednotlivému človeku Spasiteľa. Mária sa nikdy nespreneverí tejto svojej úlohe. So svätou zodpovednosťou bude sa starať, aby svoje povinnosti vykonala.

Poverenie Márie touto úlohou je pre nás dôvodom k radostnej dôvere. Celou túžbou svojho materského srdca túži po tom, aby všetkým ľuďom ukázala svoje Božie Dieťa a sprostredkovala im milosť božiu. Celú plnosť svojej moci postaví do služby svojej úlohy. Nie nadarmo ju Boh urobil veľkou. Urobí všetko, aby svetu ukázala Krista a aby ľudí priviedla k nemu. Ak sa Mária zjavuje na rozličných milostivých miestach, tak je to vždy na tej istej čiare, že chce plniť svoju úlohu ako nositeľka Krista.

Kde sa však úpenlivá prosba človeka spojuje s materskou túžbou Máriinou, tam človek istotne

nájde Krista. Uzná ho za svojho Boha; bude sa usilovať, aby sa mu stal podobným ako svojmu vzoru. Kristom sa dá voviesť do právd, ktoré nám on priniesol od Otca. Bude to azda dlhý boj, ale nakoniec sa predsa dostane ku Kristovi. Máriina pomoc ho neopustí len tak.

Mária chce všetkým ukázať Krista. *Týmto ona stojí ako ochrankyňa všetkých ľudských snažení vniesť do života Kristovho ducha.* A čím viac sa dovolávame jej pomoci v tom snažení, tým bohatšia bude jej pomoc. Veď Mária si je dobre vedomá svojej úradnej úlohy priniesť svet Krista-Spasiteľa.

Tým sa však Mária stáva najostrejšou protivníčkou všetkých tých, čo chcú Krista vytisnúť zo svojho života. Bez zľutovania vystúpi proti machináciám Satana a jeho pomocníkov. Isteže ona by najradšej videla ľudí zachránených, veď všetci sú vykúpení za cenu krvi jej božského Syna; ale ona nenávidí blud a boj proti Kristovi. *Tu stojí ideál proti ideálu.* Satan vidí svoju úlohu v boji proti Kristovi. Mária má úlohu, ktorú jej dal Boh, prinášať svet Krista. Myslíme na obraz tej, čo pošliape hada, a uvedomujeme si, že v tomto zápase Mária istotne zvíťazí.

Je to napospol obšťastňujúca pravda, že Mária je úradnou nositeľkou Krista. Vieme, že pod ochranou Máriinou sme dobre chránení a skrytí. Pomyslíme si pritom na skutočnosť, že Boh na túto úlohu vystrojil Máriu mocou, ktorá jediná jestvuje na stvorenom svete. A je teda požiadavkou múdrosti, aby sme stavali všetky práce a všetky úsilia o pokresťančenie sveta pod obzvláštnu ochranu Máriinu. Musíme sa pokladať za to, čím máme byť podľa vôle božej, za Máriiných pomocníkov pri splňaní jej úlohy. Bez Márie nemôžeme dosiahnuť a ani nedosiahneme nijako zvláštne výsledky svojej práce o obnovu života. Len Máriino príspevanie je nám zárukou úspechu. Veď Mária je tá, ktorú Boh poveril, a preto nesmieme chcieť robiť niečo

bez Márie. Bolo by to vzpieraním sa proti božím úmyslom, a my v tom svätom zápolení nesmieme byť voči Bohu v opozícii. V tomto poznaní postavme všetku svoju modlitbu a prácu pod ochranu Máriinu, aby svoje žehnajúce ruky držala nad všetkým. Matka, pomôž nám, aby sme boli vždy verní tebe!

Takto teda Mária stojí pred nami ako Matka Kristova. No tým je spolu jej veľkou úlohou byť spolupracovnicou vykupiteľského diela Kristovho. Bez nej Kristus nechcel započat' a vykonať vykúpenie. Vo svojom nevyspytateľnom úmysle vyvolil si Máriu za svoju obzvláštnu pomocnicu. Ako kedysi Eva bola pomocnicou prvému Adamovi pri hriechu, tak sa Mária mala stať druhému Adamovi pomocnicou pri milosti. V tej skutočnosti spočíva nepochopiteľná blahosklonnosť božia, že žena mohla mať vynikajúcim spôsobom účasť na diele Vykupiteľovom. Pre Máriu to znamená práve tak nepochopiteľné vyvýšenie. Jej malá ľudská úloha, jej námahy, jej modlitba, konanie a starosti boly vtiahnuté do diela Vykupiteľovho. Tiché a ochotné bolo jej ustavičné odovzdávanie sa Kristovi. Každý jej čin bol novým privolením vôle Vykupiteľovej. Tak sa jej život stal bohatým na zásluhy pre seba a pre celé ľudstvo. Jej život sa, pravda, mohol iba myslieť viac v spolupráci s Kristom. Ježiš a Mária stoja vo vykúpení nerozlučiteľne spojení popri sebe. Bez Márie nielo Vykupiteľa a bez Krista nielo vykúpenia.

Mária svojim odovzdaním sa Kristovi stala sa vzorom pre nás všetkých. *Lebo aj my máme, pravda, urobiť svoj život cenným svojou spolupracou s Kristom.* Vo svätom krste sme povolani na to a vo sviatosti birmovania nás biskup posvätil olejom za spolupracovníkov Kristových. Takto aj náš život je čo najužšie spojený a zarezaný so životom Vykupiteľovým. Bez našej spolupráce nechce ďalej pokračovať a dokončiť svoje dielo vykúpenia. Kiežby sme to

mohli verne, ako to pred nami žila Mária. Jej život by mal byť ustavičnou školou, v ktorej sa my učíme.

Ak je Mária jedinečnou spolupracovnicou Kristovou v diele vykúpenia, tak týmto je aj *prostrednicou milostí*. Máriina spolupráca sa predsa obmedzovala na krátky čas jej života na zemi. Tu ju vidíme pri začiatku a na vrchole vykúpenia. Jej privolením bol svetu darovaný Vykupiteľ; s ním ona išla životom a stála pod krížom, keď Kristus obetoval Bohu veľkú obeť vykúpenia. Ale to všetko bolo iba začiatkom jej činnosti. Milosť vykúpenia sa musí sprístupniť každému človeku, musí sa v ňom stať účinnou, aby sa mohol stať skutočne vykúpeným človekom. Ako Kristus je aj dnes ešte činný ako Vykupiteľ svojou milosťou, tak je i Mária ešte ako pomocnica Kristova. Mohlo by sa zdať, že spolupôsobenie Máriino je zbytočné v ďalšom uskutočňovaní vykúpenia v duši človeka. Lež tu nezáleží na tom, ako vec chceme mať my ľudia, ale jedine na vôli Boha. A ako on kedysi určil Krista za Vykupiteľa, ako raz vyvolil Máriu za pomocnicu Kristovu, tak je tiež jeho vôľou, aby Mária bola *prostrednicou milostí*. To značí, že Kristus svoje milosti chce udeliť ľuďom iba skrze Máriu. Týmto sa Máriino pôsobenie rozprestiera tak ďaleko, ako siaha dielo jej Syna; jej úloha *prostrednice milostí* zakončí sa na konci sveta, keď sám Kristus podtiahne záverečnú čiaru pod dianie vykúpenia a výstavby svojho božieho kráľovstva.

Teda Máriinou úlohou je spolupracovať, aby sa Ježišova milosť darovala jednotlivým ľuďom a aby bola plodnou v dušiach. Ak sa teda jej niekto odporúča a utieka k nej v záchrane svojej duše a jej posvätení, ten v Márii nájde mocnú pomocnicu. Ona vyslyší jeho úpenlivé prosby. Potvrdí sa na ňom slovo svätého Bernarda: „Sluha Máriin nezahynie.“

Ježiš, Syn Máriin . . . Je to nepochopiteľné

tajomstvo, že Kristus vo svojom živote sa podriadil autorite Máriinej. Týmto ju urobil *svojou vychovávateľkou*. Vo svojej blahosklonnosti chcel sa dať od nej opatrovať a ochraňovať. Nikdy nijakej žene nedali väčšiu úlohu. Iné ženy vychovávaly azda kráľov a kniežatá; ale Mária jediná vychovávala Syna Božieho. No týmto stala sa tiež i najväčšou zo všetkých vychovávateľiek. Boh ju dal za vzor všetkým matkám, všetkým vychovávateľom a vychovávateľkám. To sa stane ešte zrejmejším, ak uvážime, že každá vychovateľská práca musí vrcholiť v tom, že v ľuďoch utvoria Krista. Ktože by nás to mohol lepšie naučiť ako Mária. Strašná tragédia spočíva v skutočnosti, že Boh dal nám ideál vychovávateľky, ktorá môže a má byť vzorom všetkých, a že mnohí, čo ju poznajú a mali by ju poznať, si ju nepovšimnú. Prejdú popri nej a neboznámia sa s ňou; hanbia sa chodiť k nej do školy a radšej si hľadajú ľudské vzory, ktoré pre svoju nemohúcnosť nikdy nám nemôžu byť tým, čím nám má byť z vôle božej Mária. Chápeme úmysel boží, čo nám dal Máriu. On chce, aby sme všetci chodili k Márii, aby sme sa naučili ozajstné a správne vychovávanie. V jej škole sa naučíme vychovávať i samých seba, aby sme sa stávali vždy podobnejšími Kristovi. Kristus je a má byť jediným obsahom nášho života. Mária má byť našou učiteľkou, aby aj náš život stal sa ako jej podobou života Kristovho. Pri nej sa konečne naučíme, ako klásť všetky svoje starosti a konanie v to, aby sme sa stali vychovávateľmi podľa vôle božej a aby sme videli najvyšší a posledný ideál každej výchovy v tom, že formujeme Krista v ľuďoch.

Niekomu je úzko pre zodpovednosť, ktorá spočíva na všetkých tých, ktorým sú sverené ľudské deti na výchovu. Čo keby nechceli chodiť do školy onej, ktorú nám dal Boh za majstra výchovy? Modlime sa, aby všetci chápali smy-

sel skutočnosti, že Kristus ako dieťa spočíval na ramenách matky a že týmto poukazuje na Máriu ako na veľkú vychovávateľku, pred ktorou sa musí skloniť nebo a zem, lebo *on* sa sklónil pred ňou.

Prel. Andrej Lipka.

Asterisky o modlitbe.

Dr. Ján Mastylak, C Ss R.

Modlitba je nadviazanie a udržovanie priateľského styku s Bohom.

Modlitba je najprírodzenejší a mimo obety najdôležitejší prejav a úkon náboženstva.

Indiáni z okolia ctihodnej Kataríny, Tekakwity, „Ialie Mohawkov“, nazývali kresťanstvo náboženstvom modlitby.

Modlitba je hranolom, ktorý biely lúč náboženstva rozkladá v jeho složky: klaňanie, chválu, vďaky, smierenie, prosby.

Modlitba je prúdom medzi „ja“ a medzi Bohom. V materialistickom monizme alebo v panteizme niet miesta pre modlitbu.

Modlitba je spojenou nádobou medzi nízkosťou života a vznešenosťou Tvorcu; umožňuje prúdenie božích milostí a božích bohatstiev na človeka.

V modlitbe uplatňuje sa: „Povedz mi, s kým obcuješ, a ja ti poviem, kto si!“

„Bezo mňa nemôžete nič robiť“, hovoril Pán.¹ Bez milosti Kristovej predbežnej, vonkoncom dobrovoľnej, nadprírodzenej, nemôžeme dosiahnuť ani posvätenie, ani spásu.

Platí teda aj v poriadku nadprírodzenom: *Suae quisque fortunae faber* — Každý je strojom svojho šťastia?

Podľa učiteľa spásy svätého Alfonza Liguorského platí práve na podklade modlitby: Dostačnú milosť modlitby má každý a každý môže

¹ Ján 15. 5.

s ňou spolupracovať a tým si vyprosovať ďalšie milosti potrebné, vnútorne účinné. Teda: Kto sa modlí, bude spasený... Kto sa mnoho modlí a horlivo, porastie vo svätosti.

Istý skúsený dlhoročný špirituál bohoslovcov vyznal, že keď zbadá, že sa niektorý bohoslovec *rád* modlí, že o takého nemá starostí a obavy.

Duchovnosť vo svätých.

*„Zijem, už nie ja, ale žije vo mne Kristus“ (svätý Pavol).
Prepracúvam sa k tejto najutešenejšej veľkosti?*

Z vonkajšieho aj vnútorného svojrázu Anjelského učiteľa.

7. marca slávievame sviatok svätého Tomáša Akvinského, ktorý nesporne patrí do prvého radu najmohutnejších veľduchov sveta. Keďže v slovenčine ešte nemáme jeho životopis, doista naši čitatelia vďačne prijmú nižšie uvedený úryvok z Maritaina, ktorý nám trocha odkrýva vonkajší aj vnútorný svojráz tohto veľducha vedy a svätosti.

Keď prechádzal poliami so spoločníkmi, roľníci sa vzdalovali, ohromení jeho vysokou postavou. Bol vysoký, hnedý, telnatý a priamej postavy. Jeho pleť bola pšeničnej farby, hlava veľká s malou plešinou. Z dost dobre obnoveného obrazu vo Viterbe vycítíme tvár, preniknutú podivnou pokojnou a čistou silou. Pod vyzdvihnutým obočím čisté oči dieťaťa. Pravidelné črty, trochu zafažené hrúbkou, ale upevnené inteligenciou; duchovné ústa, ktoré nikdy neluhaly. Viliam de Tocco hovorí, že mal to vybrané telo, o ktorom Aristoteles hovorí, že je vlastnosťou veľkých intelektuálov. Jeho živá citlivosť pôsobila, že bolestne cítil aj najmenší úraz tela. Ale keď mu púšťali krv zo žily (bol to veľmi častý prípad v tom čase; ba nariaďovali to aj rehoľné stanovy) alebo vypaľovali ranu, stačilo, keď začal rozjímať; za chvíľu bol v ta-

kej abstrakcii, že mohli s ním robiť, čo len chceli, on nič necítil. V jedálni vždy rozmýšľal o vyšších veciach; mohli mu predložiť alebo vziať jeho tanier i niekoľko ráz, on to nespozo- roval. Jeho spoločník Reginald z Piperna musel sa starať o jeho živobytie; predkladal mu jedlá, ktoré mohol jesť, a odstavoval, čo by mu bolo uškodilo.

Táto ľahkosť abstrakcie, ktorá bola u neho mimoriadne vyvinutá, pôsobila mu niekedy aj neprijemnosti. Pri stole svätého Ludovíta (mu- sel prijať toto pozvanie na rozkaz a odtrhnúť sa od *Sumy teologickej*, ktorú práve diktoval), uderil nenazdajky na stôl a zavolať: „Hľa, roz- hodný dôkaz proti bludu Manichejcov!“ — „Magister, oslovil ho prior, dajte pozor, veď ste na hostine francúzskeho kráľa“, ťahajúc ho pritom za kapu, aby ho vytrhol z tohto stavu. Kráľ rýchle dal zavolať pisára, aby písal. Ino- kedy zasa v Taliansku istý kardinál chcel ho vidieť. Brat Tomáš nechal prácu, sišiel dolu a keďže nikoho nevidel, rozmýšľal ďalej. Potom radostne zvolal: „Už ho držím, koho som hľa- dal!“ Bolo ho treba potiahnuť za kapu, aby spozoroval kardinála, ktorý keď videl, že nebol nijako uctený, začal ním pohŕdať.

Tomáš žil v duchu usobraný, miloval usta- vičné mlčanie, obklúčený šepotom svojich mod- litieb a myšlienok, sledujúc jednu nepretržitú cestu. Cez štúdiá a v rokoch prípravy usiloval sa celou silou žiť v neslýchanej usobranosti a vo svojej zázračnej pamäti shromažďoval vedu svojich profesorov a kníh. Nič mu neuniklo, čo by nebol prenikol rozumom a ním premenil všetko v život. (Túto intelektuálnu normu za- choval si po celý život. Nikdy nenechal pochyb- nosť neobjasnenú; a keď prišla dajaká pravdivá poznámka, nech už bola od kohokoľvek, pre- svedčil sa o pravde, vo všetkom opatrný a ne- závislý.) A keď prišiel čas, aby hovoril — *in medio Ecclesiae aperuit os eius* —, celou dušou

ostával neodlučiteľne pripútaný k svojmu jedinému predmetu: prvú Pravdu poznať a ukázať ju iným.

Hmotné majetky nič neznamenali pre Tomáša. (Známy je rozhovor Majstra so študentmi, keď raz spoločne navštívili svätého Dionýza: „Majster, aký krásny je ten Paríž! — Hej, ozaj, je veľmi krásny. — Ach, kiežby bol váš! — A čo by som s ním robil? — Mohli by ste ho predať francúzskemu kráľovi a za peniaze vystavili by ste kláštor Bratom kazateľom. — Verte mi, radšej by som mal teraz homílie svätého Chryzostoma k svätému Matúšovi.“) Ale pozrite do jeho vnútra, ako vedel využiť dary svojho veľducha, schopného sceliť aj najbujarejšiu dušu. Je to hrdinská vôľa, zakotvená v bezmedznej láske, držiaca všetko v rovnováhe; vôľa, zabezpečujúca správnosť mravného života medzi násilím a v rôznostiach intelektuálnych pôvabov. Jeho učenosť stojí celá v službe bližného. Jeho nesmierne dielo nevedol osobný výber, ale príkazy Prozreteľnosti. Má zľutovanie so všetkými; zahrnujú ho otázkami a prosbami o radu. V Paríži francúzsky kráľ večer mu predloží ťažké riešenie dôležitých vecí; ráno dostane jasnú odpoveď. I v takýchto okolnostiach brat Tomáš koná ako teológ, lebo posvätná náuka je spolu špekulatívna a praktická. A to ostane navždy jeho úradom. Jednu vec má vykonať, a tú vždy dobre vykoná. Odtínal rázne akékoľvek zvláštnosti, viacej-menej sebecké, v ktorých mohol vyniknúť a v ktorých jeho rozum bol by odkryl mnoho. Nepodľahol pokušeniu, ktoré poznajú všetci intelektuáli, aj magistri teologie: zanechať intelektuálny život a oddať sa vonkajšej činnosti. Napájal sa zo živého prameňa, ktorý stál vyššie i nad samým životom intelektuálnym a ktorý pomáhal mu odtrhnúť sa od všetkého, aj od seba aj od svojej vedy. Oplýval preto duchovným bohatstvom a bol naozaj chudobný duchom. Hľadajte teraz

Tomáša, syna Landulfovho a Teodorinho, kde je? Ponorený, stratený vo svetle. Jasný zname-
nia, že mizne pred tým, čo učí iných; pozorujú-
ho poznáte, že predmet, ktorý vám ukazuje, je
jasnosť božej tváre.

Nepochybne prijal veľa darov svetla a vedel
veľmi dobre, čo je stvorenie, než aby sa za niečo
pokladal pred Bohom. Ale čo by bol dostal bez
onej pokory? Raz priznal sa svojim žiakom, že
nikdy nesúhlasil s pokušením márnej slávy.
V Bologni sa stalo, že bol tam istý brat z iného
kláštora, ktorý nepoznal Tomáša. Prior mu do-
volil ísť do mesta s prvým bratom, ktorého
stretne. Na chodbe našiel rozjímajúceho Tomá-
ša. „Drahý brat, otec prior povedal, aby ste išli
so mnou.“ Magister Tomáš Akvinský vyšiel hneď
s bratom a sprevádzal ho po meste; nevyčítal
mu, že veľmi ponáhľa, hoci bol menej súci na
rýchlu schôdzu ako na poslušnosť. „V posluš-
nosti“ — sám to vraví — „zdokonaľuje sa re-
hoľný život; lebo tu človek podrobuje sa člo-
veku pre Boha, ako Boh pre človeka poslúchal
človeka.“

Bol neústupný v hájení pravdy; veľa rás
jeho žiaci žasli, ako chladne snášal osobné na-
padnutia. Silnou veľkodušnosťou na mnohé veci
hľadel ako na nepatrné. Keďže bol živej po-
vahy, ľahko mohol odpovedať vtipom, ale vše-
tko premáhal láskavosťou. Nemiešal sa nikdy
do vecí iných; nenávidel nerozvážne posudzova-
nie, dával prednosť prostoduchosť pred ľah-
kým zlým úsudkom. U neho dokonalosť špek-
latívneho rozumu neklamala sa ani v náhodilých
veciach. Istého dňa veselý brat mu povedá:
„Brat Tomáš, poďte pozrieť, ako vôl lieta!“
Tomáš pristúpil k obloku. Ani stopy po smie-
chu. „Skôr by som uveril“, odvetil mu svätec,
„že vôl môže lietať, ako že rehoľník môže
luhať.“

Tocco a svedkovia jeho svätorečenia takto
ho predstavujú: „Príjemný v reči, v tvári veselý

a milý; dobrá duša, slobodný v činoch; veľmi trpezlivý a opatrný; skvel sa láskou a nežnou nábožnosťou; mimoriadne spolucítil s chudobnými." Nadovšetko miloval najsvätejšiu Sviatosť oltárnu; uctieval svätých, Pannu Máriu, apoštola Pavla a svätého Otca Dominika. Nosil relikvie svätej Agnesky, ktorá uzdravila z horúčky Reginalda. Na pamiatku toho prisľúbil, že každoročne na sviatok tejto svätice zaplatí bratom študentom v Neapoli dobrý obed. Keďže bol blízko smrti, mohol to len raz urobiť.

Tí istí svedkovia hovoria, že všeobecne ho pokladali za panica. Celý svoj život strávil v modlitbe, v štúdiu, v písaní alebo v diktovaní; buď vyučoval alebo kázal, ani jednu chvíľu nepremárnil. Kázal alebo latinsky v rímskej kúrii a na univerzite v Paríži alebo v rodnej reči — neapolsky; nemal nikdy čas naučiť sa cudzej ľudovej reči. V pôste v Neapoli tak hlboko dojal poslucháčov, že musel reč prerušiť a nechať ich plakať. Prvý vstával na nočné modlitby a kým ostatní bratia čakali na znamenie zvona, ostával v cele. Po svojej svätej omši, ktorú slúžil včas ráno, zúčastňoval sa ešte na druhej; potom išiel za katedru vyučovať. Po vyučovaní písal alebo diktoval. Potom sa niečím občerstvil, vrátil sa do cely, kde sa oddával veciam božím až po odpočinok. Po ňom začal znova písať. Keď ho bratia odvedli do záhrady na rekreáciu, skoro sa odlúčil a vrátil do cely. Keď potreboval občerstviť telo, prechádzal sa sám v kláštore s pozdvihnutou hlavou.

Sama prostota a úprimnosť; k spolubratom mal nesmiernu lásku. Plakal nad chybami iných, ako by boli jeho. Čistota jeho srdca bola taká, že Reginald, jeho spovedník, po generálnej spovedi pred smrťou vyhlásil: Bola to spoveď päťročného dieťaťa.

V prvých dňoch svojej učiteľskej činnosti, keď v Paríži začal vykladať Magistra Sentencií,

zjavil sa ako nebeské znamenie. Niektorí sa pohoršili; väčšina žasla nad jeho sviežosťou a mladosťou. „Nová metóda, nové dôkazy, nová veda, nový poriadok otázok, nové svetlo.“ Bol veľkým obnoviteľom, lebo nehľadal novotu, ale len pravdu; očistil scholastiku.

: Nevídaná novota, ktorú pripravovali starší, najmä Albert Veľký, ale jej dovŕšenie vyhradené bolo jemu; bolo to prispôsobenie Aristotela katolíckej myšlienke. Aristoteles, ktorý prišiel postupne a časom, o pol storočia spôsobil hrozný rozruch v kresťanstve. Neostával už len v družine nebezpečných vykladačov židovských a arabských; aj keď sám priniesol vznešený poklad prirodzenej múdrosti, kolovaly v ňom už pohanské jedy. Len oslnenie čistého rozumu mohlo tu vyviesť z rovnováhy nevinný a zvedavý svet. Cirkev z opatrnosti podozrievala zo začiatku Filozofa; len učiteľom dovolila ho súkromne študovať. Bohovia staroveku mali triumfovať v kresťanskom srdci? To, čo piate a šieste storočie zanedbalo v usporiadanom umení a v smyslových vnadách, storočie trináste, vďaka Tomášovi Akvinskému, priviedlo k správne mu cieľu v metafyzickom a teologickom poriadku. On nevyobcoval Aristotela ani úsilie rozumu; tiež neustúpil pred nimi; on ich obrátil. Svätý Tomáš pretvoril Aristotela bez toho, aby ho znetvoril. Neuspokojil sa len tým, aby mu vrátil pravý smysel proti preinačeniam vykladačov, aby ho doplnil a opravil tam, kde sa mýlil alebo váhal; zrobil ten zázrak, že Aristoteles stal sa historický, *taký, že splynul s teologiou*; našiel čistú formu aristoteliskú, aristotelскеjšiu, ako ju sám Aristoteles poznal. Aristoteles stal sa pre neho prameňom prirodzeného rozumu; s ním prijal tiež celý starovek, nevytlúčiac dobro, ktoré povedali Židia a Arabi. Podobne shromaždil všetky svedectvá Písma a Otcov, celú vedu kresťanstva a to tak, že „hlboko uctiac“ Otcov a svätých Učiteľov, ktorí boli pred ním, „zdedil

inteligenciu ich všetkých".¹ Preto jeho obnova neničí, ale doplňuje. Jeho originálnosť spočíva v tom, že učil sa od všetkých. Nie je iba žiakom nestvorenej Múdrosti, ale aj múdrosti svätcov a filozofov. V Kolíne, či sa nedal poučiť spolužiakom menej múdrom? Aj on je žiakom ľudského pokolenia.

Dedičstvo vekov prijal celé a celé pretvoril novou obrodou v rozume. A tu vidíme veľký opak eklekticizmu a opak pestrosti mienok. Nehmotné slovo, do nekonečna posplietané vo svojej složitosti a dokonale jednotné vo svojom bytí, stáva sa živým v lone ducha. Nič vyššieho nad takúto syntézu, nič nezávislejšieho a dokonale osobného v mvšlienke. Náuka svätého Tomáša nie je svätého Tomáša. Ona je spoločná Cirkvi a ľudstvu. Sama medzi toľkými náukami honosí sa znamením úplnej neosobnosti, zriekla sa osobníckárstva, je neobmedzene všeobecná. „Pravda spoločná“, povedali už predtým Jakub z Viterba a Bartolomej z Kapuy, „jasnosť spoločná, osvetlenie spoločné, spoločný poriadok a veda, ktorá vedie rýchle k dokonalému porozumeniu“. Hľa, priam preto „nie katolicizmus je tomistický, ale tomizmus je katolícky; a je katolícky, lebo je všeobecný“.² Taktiež sama skutočnosť je v ňom celá. Aj keď brat Tomáš žil utiahnutý v hĺbinách svojho myslenia, toto myslenie dávalo sa s otvorenými očami na veci. Ach, a ako jednoducho! Nikdy ich neznásilňoval, nikdy ich nepreťažoval ani nekládol do mimoriadneho svetla; nepreháňal v skutočnosti, čomu okrem Aristotela podľahli všetci filozofovia. Svoje veľké dary umelca používa k presnosti v úsudkoch a vo vyjadrovaní. Nepozná dajaké prispôsobovanie sa pravde; on ju predkladá v celej veľkosti. Ľudia, pravda, povedia: tvrdá

¹ Slová Kajetána, ktoré opakovali LEV XIII. a PIUS XI.

² H. WORONIECKI.

veda! Ale to nič. Táto pokojná múdrosť prináša výskumy rozumu, — to, čo je ľudské vo filozofii, vyzdvihuje vierou na teológiu — v celom rozsahu stvoreného aj nestvoreného; ale všade meria ducha skutočnosťou, ktorý musí mať ohľad i na súmrak, panujúci v temnote hmoty, ale i na vyššiu noc, v ktorej je najčistejšia priezračnosť vecí božích. Tomistický realizmus súč úplne v protive s agnosticizmom a s racionalizmom, ktorí rozdeľujú rozum a tajomstvo, spojuje jedno aj druhé v srdci bytia.

Teológia používa filozofiu, osvetľuje ju vo svetle svojich úsudkov. Svätý Tomáš presadil aristotelské pochopy do nového ovzdušia, nadprirodzeného, kde viera im dáva silu, aby nášmu duchu pomohly aspoň trochu porozumieť tajomstvám Boha. Jestvuje tomistická filozofia, postavená na čisto rozumovom základe; svätý Tomáš vykonal nesmierne dielo vo filozofii, súč obdarený mimoriadnym nadaním metafyzickým. Ale on nie je len a len filozofom; on je na prvom mieste teológom. A ako teológ s výšim architektonického vedenia zabezpečuje definitívne poriadok kresťanského usporiadania.

Proti starej scholastike, ktorá ho neuznávala za pravého dediča Augustínovho, háji práva právd nadprirodzeného poriadku a cenu rozumu. Proti averroistom, ktorí ho neuznali za pravého vykladača Aristotelovho, obhajuje práva zjavenej pravdy a cenu rozumu. Dokazuje podstatnú *prírodnosť* metafyziky a *podstatnú nadprirodnosť* vliatych ctností, podstatnú podriadenosť prirodzeného nadprirodzenému. Spolu hlása, že milosť zdokonaľuje a neničí prirodzenosť, a jej prítomnosť v duši je pravým životom božím, ktorý musí vládnuť a ktorý jedine vie vyliečiť našu prirodzenosť. Svätý Tomáš svojou prácou chce uviesť do služieb Ježiša Krista celú činnosť rozumu. Bola to otázka kultúry a otázka ľudstva, čo stála pred ním. Jeho odpoveď však bola: *svätosť*. Človek len nadprirodzene je do-

konalý, rastie len pod krížom. Nevylučuje humanizmus, ale s podmienkou, že jeho cieľom bude spojenie s Bohom skrze človečenstvo Prostredníka a že primerane použije prostriedky pre tento cieľ, podstatne nadprirodzený. Humanizmus Vtelenia: to je cesta k láske a ku kontemplácii; svätý Tomáš vyžaduje dokonalú podriadenosť vedy múdrosti, múdrosti metafyzickej, múdrosti teologickej; podriadenosť múdrosti teologickej múdrosti svätcov. On chápe, že rozum nepodrobí si svet, keď sám sa neskloní pred poriadkom nadprirodzeným, nadľudským, pred poriadkom Ducha svätého a jeho darov. Inak tak humanizmus ako i sám kresťan skončia osudne zničením človeka, všeobecnou pohromou.

Tocco hovorí, že brat Tomáš bol človekom podivnej kontemplácie, *vir miro modo contemplativus*. Jeho svätosť bola svätosťou inteligencie; to znamená, že rozumový život v ňom bol posilňovaný a celkom prežiarovaný ohňom vliatej kontemplácie a darov Ducha svätého. Žil takmer v ustavičnom vytržení. Modlil sa bez prestania, plakal, postil sa, túžil. Každý jeho sylogizmus je plodom jeho modlitieb a sĺz; podobá sa vetriku utišujúcej milosti, bo každý jeho text neviditeľne zachováva pečať jeho túžob, jeho sily, prýštiacej z horúcej lásky, ktorá pôsobí aj na nás. Či nepôsobil aj jeho telesný vzhľad v dennom styku milosť duševnej útechy? Majstrovské dielo presného a prísneho rozumu, neohrozenej logiky, vyviera vždy zo srdca, naplneného láskou. Po Tomášovej smrti jeho spoločník Reginald povedal po návrate do Neapola: „Môj učiteľ zakázal mi, aby som neprezradil za jeho života divy, ktorých som bol svedkom. Kedykoľvek mal študovať, dišputovať, vyučovať, písať alebo diktovať, vždy sa najprv modlil plačúc pred Bohom, aby mohol nájsť v pravde tajomstvá božie. A neistota, ktorú mal pred modlitbou, po modlitbe zmizla.“ Keď mal pochybnosti, svedčí Bartolomej z Kapuy, išiel pred

oltár a tam plakal a vzlykal; potom sa vrátil do izby a pokračoval v práci.

„Jeho dar modlitby“, píše Tocco, „presahoval každú mieru. Tak ľahko sa povznášal k Bohu, že nebolo telesných prekážok, ktoré by ho vedely zdržovať. Nebolo dňa, aby nebol pozdvihnutý vysoko nad smysly.“ Pri modlitbe vylieval mnoho slz. Nikdy ho neuviedly do pomykova svetskej veci; už od mladosti zvykol si zanechať rozhovory, v ktorých nebolo záujmu o veci božie. „Nijaké zamestnanie nevedelo zmeniť pohyb jeho srdca“ a odvrátil ho od modlitby. Keď skončil svoje veci s ľuďmi, hneď bol v modlitbe. Pri svätej omši tiež veľmi často plakal. Obecenstvo často bolo toho svedkom. Raz na Smrtnú nedeľu slúžil v Neapoli svätú omšu, pred množstvom vojakov; v takom vytržení ho videli a tak plakal, že sa zdalo, ako by bol na Kalvárii, ohýbajúc sa pod ťažkým utrpením Kristovým. Spolubratia museli ho upozorniť, aby pokračoval vo svätej omši. Veľmi často plakal pri kompletóriu, keď v pôste spievali verš: „Nezavrhní nás v starobe, keď naše sily ochabnú.“ V noci po krátkom spánku modlil sa buď v cele alebo v kostole.

V stálom a vysokom živote mystickom niekoľko ráz dostal mnoho mimoriadnych milostí. Raz sa mu zjavila Panna Mária, aby ho uistila o jeho živote a náuke; na jeho prosby mu zjavila, že stav, v ktorom je teraz, nikdy nebude zmenený (totižto, že nestane sa cirkevným hodnostárom). Inokedy zasa svätci prišli mu pomôcť vysvetliť proroka Izaiáša. Nejaké ťažšie miesto ho zdržovalo; dlho sa postil a modlil, aby ho mohol pochopiť. A hľa, raz v noci Reginald počul, že s niekým v izbe rozpráva. Keď sa rozhovor skončil, brat Tomáš zavolał Reginalda, rozkázal, aby rozžal sviečku a priniesol sošit výkladov k *Izaiášovi*. A celú hodinu mu diktoval. Potom ho poslal spať. Ale Reginald kolenačky ho prosil: „Neodídem odtiaľ, kým mi

nepoviete meno toho alebo tých, s ktorými ste tak dlho v noci rozprávali." Brat Tomáš začal plakať a pre Boha mu zakazoval, aby to dakomu zjavil za jeho života. Potom sa priznal, že apoštolovia Peter a Pavol prišli ho poučiť. Bolo mu tiež zjavené, že istý brat je posadlý pokušením. Dva razy videl dušu svojej sestry Marotty, predstavenej benediktínok, ktorá ho prosila o svätú omšu, aby sa vyslobodila z očistca. Potom mu oznámila svoje oslobodenie a dala mu znať, že Raynald, ktorého Fridrich II. nespravodlivo odsúdil na smrť, je už v nebi. Potom anjel mu ukázal knihu, písanú azúrovými a zlatými písmenami, v ktorej našiel tiež meno svojho brata, zapísané zlatými písmenami medzi mučeníkmi, lebo bol zavraždený pre vernosť k pápežovi. Raz zjavil sa mu magister teológie brat Román, ktorý po smrti hovoril s ním o otázkach, o ktorých kedysi dišputovali. V Paríži prosili ho magistri o radu, ako treba vysvetľovať tajomstvo Eucharistie. Tomáš najprv položil svoju odpoveď na oltár a modlil sa pred Ukrižovaným. Bratia, ktorí ho pozorovali, náhle zazreli Krista, stojaceho na sošite, do ktorého písal; a vtom počuli slová: „Dobre si písal o Sviatosti môjho Tela; dobre a správne si rozriešil otázky, ktoré ti boli predložené, nakoľko to ľudský rozum môže urobiť." A v tomto vytržení svätec sa vyzdvihol nad zem asi jeden lakeť. Niečo podobného stalo sa i v Neapoli. Brat Tomáš písal práve tretiu časť Sumy, rozpravu o umučení a zmŕtvychvstaní Kristovom. Istého dňa pred matutinom vidí ho kostolník vyzdvihnutého viac ako dva lakte nad zemou. Naraz počuje hlas, vychádzajúci z kríža, pred ktorým sa Učiteľ s plačom modlil: „Dobre si písal o mne, Tomáš. Akú odmenu chceš odo mňa za svoju prácu? — Nič iného, iba teba, Pane."

Teda o mystickom živote svätého Tomáša poučujú nás dobre svedectvá jeho bratov a vonkajšie znamenie. A jeho spisy tiež voľačo ne-

klamne zdôrazňujú. Jeho výklady o vliatej múdrosti hovoria o osobnej skúsenosti vecí božích. A naostatok celé jeho dielo je najjasnejším dôkazom nadľudských osvetlení, v ktorých vzniklo. Ale sám svätý Tomáš o sebe nepovedal nič. Veľmi hlboko si vštepil slová svätého Antona, pustovníka, ktoré čítal v Kasiánovi (denne čítaval niekoľko stránok z Kasiána): „Nie je to dokonalá modlitba, keď si rehoľník sám seba všíma, že on sa modlí.“ Taktiež nebolo to jeho poslaním, aby vysvetľoval kontemplatívne veci prakticky, ako napr. svätý Ján od Križa alebo svätá Terézia. Tajomstvo tohto mystického života i takto ostane dobre chránené, o ktorom len z vonkajších znakov vieme, že bolo vysoké, aké si len môžeme predstaviť. Domyslieť si môžeme len to, že svoje učiteľské poslanie prijal pre dobro Cirkvi a sveta, lebo musel všetky tajomstvá darov kontemplácie priviesť do jedinečne žiarivého pásma a tam hádam podstúpiť riadne trpné očistenie, ktoré vyžadovalo znášanie utrpenia v inteligencii, pribitej k svojmu poslaniu. Musel vniknúť do temnôt negatívnej teológie a do múdrosti lásky, kde sa srdce učiteľovo rozplývalo slasťou, kde dostal dar prorocstva (prenikanie vecí božích) a prejavy múdrosti (*sermo sapientiae*).

Modlitby, ktoré svätý Tomáš složil, nie sú len nejaké priznania, ale diela jeho hlbokého života. A keby boli neviem aké, nepodávajú nám celú veľkosť jeho života: diela jasné ako nebo, ktoré vždy so vznešenou jednoduchosťou vysvetľujú predmet. Nenájdete čistejších básní, v ktorých by bolo toľko lásky a toľko svetla, ako je ofícium na poctu najsvätejšej Sviatosti. Nebolo to bez poslušnosti voči zámerom súladne prozreteľným, že roku 1264, deväť rokov po smrti bl. Juliany z Monte-Cornillon, pápež Urban požiadal svätého Tomáša, aby složil ofícium pre tento nový sviatok, ktorý už tridsať rokov Pán požadoval. V náuke a vo Sviatosti je tá istá

pravda, ktorá slučuje jednotu Cirkvi. Tomáš Akvinský, ktorý je poslaný vyučovať vedu, má teraz ospevovať najsvätejšiu Sviatosť.

Veleba Božia vo svätom Tomášovi Akvinskom.

Posvätná Kongregácia pre obrady dovolila 1. marca 1944 dominikánskej reholi používať zvláštnu prefáciu pri svätej omši na sviatok Anjelského učiteľa. Klasickým liturgickým štýlom málo slovami veľkolepo ospevuje božiu štedrosť, ktorá také prevzácne dary vložila do neho.

Veru je dôstojné a spravodlivé, slušné a spasiteľné, aby sme ti vždy a všade ďakovali, svätý Pane, Otče všemohúci, večný Bože, ktorý si blaženého Tomáša, učiteľa ozaj anjelského pre nevinný život a vznešenú veľduchovosť, ráčil vzbudiť vo svojej Cirkvi, aby ju posilňoval najzdravšou a najpevnejšou náukou a osvetľoval ako slnko. Jeho múdrosť, všetkým zvlášť odporúčanú, obdivuje celý svet. A preto s Anjelmi a Archanjelmi, s Trónmi a Panstvami a s celým zástupom nebeského vojska spievame chválospev tvojej slávy, ustavične volajúc: Svätý, Svätý, Svätý Pán Boh zástupov. Plné sú nebesá a zem tvojej slávy. Hosana na výsostiach!

Schodište dokonalosti.

Dr. Walter Hilton, kartuzián.

Mnich prísneho života, kartuzián Walter Hilton vo svojom spise Scala perfectionis, to jest Schodište čiže Rebrík dokonalosti, má podobenstvo o pútnikovi, čo uberá sa do Jeruzalema. V ňom načrtol cestu duchovného života, ktorá vrcholí v trojici slov: „Iba Ježiša Krista!“ Toto je splnený smysel ľudského života, požehnané spočinutie a sladký útulok duše a jej nebeská potecha na zemi. No ju nevyhnutne predchádza ťažká borba, nemilosrdné lámanie prekážok, priamočiara dôslednosť, čo všetko neraz

mučí človeka, ale spolu vykupuje ho pre rozvítý život, ktorý je v tom, čo o sebe povedal: „Ja som Život.“ Taký veľký cieľ hodný je ešte väčších obetí, aké človek prináša! Hiltonova rozprava je dobrá pomôcka na rozohňovanie našich kristocentrických túžob.

Istý pútnik, ktorý veľmi túžil putovať do Jeruzalema, hoci nepoznal cestu, pýtal sa istého svojho priateľa, ku ktorému mal veľkú dôveru, či možno vykonať túto cestu a kade treba ísť.

Priateľ mu odpovedal, že síce je cesta do Jeruzalema, no ďaleká, plná ťažkostí; dodal, že je tam aj viacej ciest, ale všetky majú svoje ťažkosti. No predsa že pozná jednu, ktorá je bezpečnejšia; ak chceš ísť, dodal, touto cestou podľa pokynov, ktoré ti dám, dôjdeš tam zdravý a bez pohromy. Pravda, nemôžem ti zaručiť, že neprídu zlé chvíle, že nedoľahnú protivenstvá, všelijaké ťažkosti; ale ak sa ozbrojíš odvážnosťou a trpezlivosťou, aby si všetko znášal bez reptania a rozčulovania, ak pred všetkými a proti všetkým pôjdeš svojou cestou, ak v sebe upevníš a často si budeš opakovať toto presvedčenie: „Nemám nič, nie som nič, nechcem nič, iba dôjsť do Jeruzalema“, unikneš všetkým nástrahám a dôjdeš do Jeruzalema.

Pútnik, uchvátený touto odpoveďou, povedal: „Keď viem, že budem veľa strádať, ale že dôjdem do Jeruzalema, nič mi nezáleží na ťažkostiach, ktoré asi budem znášať. Povedz mi, ktorým smerom sa mám dať, a ja s božou milosťou verne pôjdem podľa tvojho návodu!“

2. Vodca povedal: „Prv ako sa dáš na cestu, ktorá ťa má priviesť k cieľu, urob isté opatrenia: spytuj sa, či dobre poznáš hlavné pravidlá kresťanského života, či si bez všetkých ťažkých hriechov. Potom v pokore a láske rozjímaj o tejto myšlienke: »Nič nie som, nič nemám, nič nechcem, iba Ježiša Krista a útechu života v priateľstve s ním v Jeruzaleme.« Je veľmi dôležité, aby si starostlivo dbal na smysel a silu

týchto slov. Pokora vnukne ti slová: »Nič nie som, nič nemám.« Láska dodá: »Nič nechcem, iba Ježiša Krista.« Nikdy sa neodlučuj od týchto dvoch spoločníc svojej cesty, a to tým menej, že nemožno odlúčiť prvú od druhej, lebo sú v dokonalom súlade.

Čím viacej budeš ničiť seba v hĺbinách pokory, tým viacej budeš cítiť svoj vzlet k vyšším lásky; lebo čím viacej budeš presvedčený, že sám od seba nič nie si, tým vrúcnejšiu lásku budeš pocíťovať k Ježišovi Kristovi, ktorý jediný môže z teba dačo urobiť, keďže sám je všetko.

No táto pokora nesmie byť výsledkom pozorovania seba, lebo ti odhalila tvoje hriechy a slabosti, ale musí vychádzať hlavne zo zapríznenia sa na Spasiteľa, ktoré v pokojnej a čistej láske hľadá na nekonečnú dobrotu Ježišovu.

Toto zapríznenie sa musí byť milosťou udržované v onom nesmierne blaženom pociťe, ktorý dáva ozajstné poznanie Majstra alebo aspoň poznanie z veľkodušnej a pevnej viery v neho. Tento na Krista upieraný pohľad zrodí v tvojej duši pokoru oveľa čistejšiu, omnoho viacej nadprirodzenú, oveľa pevnejšiu, ako je pokora, ktorá vyrástla z myslenia na tvoje úbohosti, lebo táto je celkom obyčajná, vzrušená a nepokojná.

Táto pokora bude tým čistejšia, lebo ťa bude udržovať v prítomnosti Ježiša, ktorý je všetko, a tebe nijako nebude ťažké priznať, že nie si nič.

Kým nepocítiš, že si naplnený láskou ku Kristovi, čo by si vykonal neviem aké veľké dobré skutky, nebudeš mať vedomie, že nič nemáš a že nie si vonkoncom nič; jediná láska ku Kristovi platí pred Bohom a môže ťa oslobodiť od teba samého.

Teda zanechaj všetky starosti, zažeh všetky spomienky, aby tvoja pozornosť upútaná bola len myslením na Krista; a tak budeš dokonalým

pútnikom, ktorý opúšťa svoj dom, svoju ženu, svoje deti, svojich priateľov, svoj majetok, ktorý sa stáva dobrovoľne chudobným a všetkého sa zbavuje, aby sa mohol na svoju cestu vydať ľahkým krokom, radostne a bez hocakých prekážok.

Teraz môžeš sa dať na cestu a odísť do Jeruzalema. Začiatok cesty vyžadovať bude vážnu námahu aj pre tvoju dušu aj pre vonkajší postup na ceste. Táto dvojaká námaha musí vždy zodpovedať tvojmu stavu a smerovať vždy k rozmnožovaniu lásky k Pánovi v tebe. Nesmieš lipnúť na tom, čo môže byť priamym výsledkom tvojich myšlienok, tvojho čítania, tvojich denných cvičení; keď vidíš, že ťa vzdávajú od sveta a sblížujú s Kristom, oddaj sa im, aby si mal z nich tento ošoh. No ak spozoruješ, že tieto cvičenia návykom strácajú svoju pôvodnú chuť a prestávajú v tebe rozmnožovať lásku, neváhaj ich zanechať a oddaj sa iným cvičeniam, ktoré vidia sa ti užitočnejšími; bo čo aj láska k Ježišovi sa nesmie meniť, pomôcky k nej sú veľmi rozmanité a treba vyberať vhodnejšie, ich sa držať podľa stavu duše. Teda nepútaj sa nikdy neodvolateľne k istej metóde, lebo zdržoval by si vzlet svojho srdca k Spasiteľovi, keď sa ti bude podávať zvláštny dar milosti.

3. Len čo vykročíš na tejto ceste, vrhne sa na teba zástup nepriateľov, usilujúcich sa zata-rasiť cestu, aby si nemohol ďalej. Všetky prostriedky budú im dobré, aby dosiahli svoj cieľ. Používať budú prehováranie, vychvaľovanie, násilie, aby ťa prinútili vrátiť sa domov, ku všetkým márnostiam, ktoré si tam zanechal. Nič ich toľme nerozčuľuje ako vôľa, pevne rozhodnutá na cestu do Jeruzalema, a vytrvalá snaha dôjsť k tomuto cieľu. Preto všetci kujú najpodlejšie sprisahanie, aby zo srdca človeka vytrhli túto vrúcnu túžbu a túto lásku ku Kristovi, zahrnujúcu všetky ctnosti.

Prví protivníci, ktorí ťa napadnú, sú telesné žiadosti a daromné strachy tvojho skazeného srdca. Čoskoro pridajú sa útoky nečistých duchov, ktorí dúfajú, že svojimi preludmi a pokúšaním získajú tvoje srdce, aby ho odtrhli od Krista. No never týmto nepriateľom, nech vracia hocičo; upokoj si myseľ, uchýl sa k svojmu spasiteľnému lieku a jednoducho opakuj: *»Nič nie som, nič nemám, nič nechcem, iba celou dušou milovať Ježiša.«*

Začnú ťa potom znepokojovať pláňmi strachmi a škrupulami, opakujúc ti, že si dosiaľ nevykonal náležité pokánie, že azda ešte dajaký hriech z tvojej minulosti nie je vyznaný alebo úplne odpustený a že preto treba znova pozorovať minulosť, znova spytovať svedomie, napraviť tieto hriechy, kým smieš povedať, že ideš za Ježišom a láskou k nemu. Nenechávaj sa chytiť týmito nástrahami, ani slova never z toho našepkávania. Hriechy ti boli odpustené, nemúdre je znova slediť vo svedomí; pôsobil by si si tým len veľké bolesti, odchyľil by si sa od pravej cesty alebo by si strácal drahý čas pre pokračovanie v ceste.

Budú ti vraviť, že nie si hodný, aby si hľadel na tvár Kristovu a tešil sa z jeho prítomnosti, že neprávom si robíš také nároky. Never, id' svojou cestou a odpovedaj s dôverou: *»Netúžim po Kristovej láske preto, že by som jej bol hodný; túžim po nej, čo aj som nehodný; a keď niekedy dosiahnem to šťastie, on urobí ma hodným tej milosti. Neustanem v tejto túžbe, kým sa neuskutoční. Pre túto lásku bol som stvorený, teda neustanem túžiť po nej zo všetkých síl duše, modliť sa ustavične, aby som ju dosiahol: Dôverujem, že ju dosiahnem.«*

Keď stretneš jedného z tých priateľov, ktorí nežnými a vrúcnyimi slovami budú sa ťa usilovať zastaviť a rozptýliť márnymi rečami, ktorí ti budú ponúkať radosti sveta, aby si zabudol na svoje putovanie, buď hluchým k tým hlasom,

neodpovedaj, ale v hĺbke duše si opakuj, ako veľmi túžiš byť v Jeruzaleme. Ak ti ponúkajú dary, ak ti lichotia, nevšímaj si to, myslí stále na Jeruzalem!

Prídu iní nepriatelia, zahrnú ťa pohrdaním, zasypú ťa ohovárkami; čo by ťa aj chceli olúpiť, biť, nemeraj sa s nimi, nerozčuľuj sa. Len trpezlivo znášaj údery. Pokračuj v ceste, ako by sa nič nestalo. Pamätaj len, že až prídeš do Jeruzalema, budeš bohato odškodnený za všetky utrpenia a bezprávia na ceste.

Keď nepriatelia poznajú, že sa nedáš pohnúť ani lichotením ani protivenstvom, ale obratne využívaš ich na svoj ošoh, dostanú z teba strach, ale neprestanú ťa nenávidieť; budú ťa prenasledovať, nech sa neviem čo robí, usilujúc sa využiť tvoje najmenšie pochybenia, a priam tak budú sa usilovať zlomiť tvoju odvahu a vrátiť ťa k začiatku cesty. Stále pamätaj na Jeruzalem a na Ježiša, ktorého tam máš nájsť.

Keď poznajú, že sa v tebe vzmáha táto vrúcna túžba po Ježišovi, budú ti našepkávať obavy, že by taká vrúcnosť mohla byť na škodu tvojej duši, že sa staneš obetou nebezpečných preludov a že naostatok miesto útechy budeš mať len výčitky a odsudzovania, že si sa hnal vo svojej namyslenosti na príliš ťažkú cestu. Chcú ťa naplniť obavami a úzkosťami, vzbudiť v tvojej duši nechť k podobným tebe, urobiť ťa priopatrným k túžbe po dokonalosti, voči samému Spasiteľovi, ktorý vari skrýva sa tvojmu zraku, aby ťa skúšal. Nevšímaj si ich a nedaj sa zdržovať týmito starosťami. Nehnevaj sa na nikoho, iba na seba. Nedbaj na svoje utrpenia, na svoju úbohosť, svoju opustenosť a s ešte väčšou dôverou opakuj: *»Nič nie som, nič nemám; na nič nedbám tu na zemi; nemám inú túžbu ako milovať Ježiša a raz vidieť Jeruzalem.«*

Ale — bohužiaľ, môže sa to stať — hľa, ty si klesol buď pre silné pokušenie alebo pre svoju slabosť; a zastavuješ sa na ceste alebo

obraciaš sa zpiatky. Nedaj sa zastrašiť takým nešťastím. Ošetri si ranu, uži liek, čo ti podáva Cirkev, rýchle sa spamätaj a hlavne nemysli na to, čo sa stalo, lebo toto spomínanie bolo by veľmi nebezpečné a stalo by sa hrôznou zbraňou v rukách tvojich nepriateľov. Id ďalej, ako by sa nič nebolo stalo. Starostlivo opatruj si v duši myšlienku na Ježiša, túž po jeho láske viacej ako inokedy, a nič ti nebude môcť uškodiť.

4. Keď konečne tvoji nepriatelia poznajú, že láska k Ježišovi je tak upevnená v tvojom srdci, že ani chudoba ani protivenstvo ani choroba ani preludy ani pochybnosti ani obavy ani život ani smrť ani sám hriech nevedia ťa zastaviť na ceste do Jeruzalema, že za nič pokladáš všetky prekážky, ktoré ti stavajú do cesty, a nimi pohŕdaš, že pri tom všetkom a proti tomu všetkému si verný v modlitbe a umŕtvovaní, ich zúrivosť stane sa bezdnou a oni nezastavia sa ani pred najhnusnejšími prostriedkami. Tým viacej budú k tebe chodiť, tým zúrivejšie budú na teba útočiť, priberajúc na pomoc diabolskú Istivosť: ukážu ti všetky tvoje dobré skutky, tvoje ctnosti a zásluhy, budú ukazovať, ako vynikáš nad iných, budú ti opakovať každú chválu, budú hovoriť o úcte, akú iní vzdávajú tvojej svätosti. Chcú tým v tebe vzbudiť márnomyseľnú záľubu a hrdé uspokojenie nad tvojou veľkosťou. No keď sa zamyslíš, poznáš, že to všetko je pokrytectvo a lož, nebezpečný jed pre dušu, ktorý nepriateľská ruka dala do medu; s pohŕdaním odstrániš tieto myšlienky a uvážiš, že jedinou tvojou starosťou je cesta do Jeruzalema. Potom tým viacej budeš upierať svoj zrak na Krista, aby si nebol vydaný nebezpečenstvu utkvieť na svete a jeho márnostiach. Čoskoro myslenie na Ježiša ťa celkom ovládne, takže každé iné myslenie bude ti nesnesiteľným, bo je prekážkou tvojho pokroku a uskutočnenia tvojej najvyššej túžby.

5. A ak sa ti naskytne dajaká pozemská

úloha preukázať lásku a pomôcť bližnému, vykonaj ju svedomite; no nevenuj jej viacej času, ako treba, aby si nebol odvracaná od svojho hlavného cieľa. Ale ak ide o vec, ktorá sa ti neukladá, ani sa ťa netýka, nevšímaj si ju, nenechaj sa rozptyľovať, odvráť sa potom od starosti, ktorá sa ťa zmocnila, a opakuj si svoje vyvolené heslo: *»Nič nie som, nič nemám, nič nechcem mimo Ježiša a jeho lásky.«*

Na ceste musíš — ako každý pútnik — dačo si zajesť, trocha si odpočinúť, spať; treba v tom opatrnosti, ale nenechaj sa znepokojovať nerozumnými škrupulami. Neboj sa, že by tie veci boli prekážkami a že nimi strácaš čas. To sú nevyhnutnosti, ktorým sa musíš podrobiť a ktoré ti zasa pomôžu pokračovať v ceste s väčšou chuťou.

Naostatok pamätaj, že všetky tvoje myšlienky musia sa sústreďovať okolo vrúcnej túžby milovať Ježiša, že všetky tvoje modlitby a skutky musia smerovať k upevneniu tej túžby, aby nikdy neopustila tvoje srdce. Drahým ti musí byť všetko, čo môže ju urobiť silnejšou, vrúcnejšou, či je to čítanie alebo nábožný rozhovor, vonkajšie skutky, sobranosť, modlitba, mlčanie. To všetko musíš používať, aby rástla táto nebeská potreba Ježiša a jeho lásky, aby si v istom čase mohol šťastný vidieť Ježiša v onom Jeruzaleme pokoja blaha. Tak prídeš k cieľu svojho putovania."

Povedz slovo a prijmi Slovo.

Svätý Bernard.

Počula si, Panna, čo sa stane, a počula si aj to, ako sa to stane. Oboje je také podivné, oboje je také radostné. „Plesaj veľmi, dcéra sionská, vesel sa, dcéra jeruzalemská.“¹ A pre-

¹ Zach. 9, 9.

tože sa dostalo tvojmu sluchu radosti a potešenia, čujme aj my od teba radostnú odpoveď, po ktorej tak túžime, aby už zaplesaly kosti rozdrvené. Počula si to, čo sa stane, a uverila si, uver aj tomu, ako sa to stane. Počula si, že počneš a porodíš Syna, počula si, že počneš nie od človeka, ale z Ducha svätého. Anjel čaká na odpoveď. Je už čas, aby sa vrátil k Bohu, ktorý ho poslal. Aj my, ktorých tak bolestne ťaží ortiel zatratenia, očakávame, Pani naša, slovo zmilovania. A hľa, núka sa ti cena našej spásy, hneď budeme oslobodení, ak súhlasíš. Sme stvorení vo večnom Slove božom, a hľa, umierame, v tvojej krátkej odpovedi precitneme a vrátime sa k životu. Prosi ťa o to, ó dobrá Panna, plačúci Adam, vyhnanec z Raja, so svojím úbohým pokolením. Prosi ťa o to Abrahám, prosi ťa Dávid. Prosia ťa o to úpenlivo patriarchovia, otcovia tvoji, ktorí sú tiež v riši tieňa smrti. A toto očakáva celý svet, kľačiaci pri tvojich nohách. A veru nie bez príčiny, keď od odpovede tvojich úst závisí potešenie ubiedenných, vykúpenie zajatých, oslobodenie odsúdených, spása všetkých synov Adamových, spása celého tvojho rodu. Ponáhľaj sa, Panna, s odpoveďou! Ó, Pani, povedz slovo, čo tak čakajú zem i predpekľie i nebesá. Veď sám Kráľ a Pán všetkého ako veľmi zatúžil po tvojej kráse, tak veľmi túži po tvojej kladnej odpovedi, v ktorej si zaumienil zachrániť svet. A komu si sa zapáčila taká tichá, tomu sa ešte viac budeš páčiť, keď prehovoríš. Veď sám ti volá z neba: „Ó krásna medzi ženami, daj mi počúvať svoj hlas!“ Keď mu ty dovolíš, aby počul tvoj hlas, on ti dovolí, aby si videla našu spásu. Či toto nie je to, čo si hľadala, po čom si vzdychala, za čo si sa modlila, za čím si túžila dňom i nocou? Prečo teda čakáš? Ty si to, ktorej je to prisľúbené, alebo inú máme očakávať? Áno, ty si to a nie iná. Ty si tá prisľúbená, ty si tá očakávaná, ty si tá hľadaná, od ktorej dúfal tvoj

svätý otec Jakub, blížiac sa k smrti, večný život, keď hovoril: „Očakávať budem, Pane, tvoje spasenie.“² V tebe a skrz teba sám Kráľ náš ustanovil pred vekmi poriadok spásy sveta. Prečo čakáš od inej to, čo sa tebe dáva? Čo čakáš od inej, čo od teba čoskoro dostaneme, ak dáš súhlas, ak odpovieš slovo? Odpovedz teda čím skôr anjelovi, ba nie anjelovi, ale prostredníctvom jeho Pánovi. Povedz slovo a prijmi Slovo. Daj svoje a počni Božie, vyšli prechodné a uchop večné! Prečo čakáš? Prečo sa chveješ? Ver, vyznaj a prijmi! Nech ustúpi poníženosť odvahe a hanblivosť dôvere! Nanihako sa teraz nehodí, aby panenská jednoduchosť zabudla na opatrnosť. V tejto jedinej veci neboj sa odvážnosti, múdra Panna, lebo hoci je milá hanblivosť v tichosti, no viac je teraz potrebná pobožná odovzdanosť v reči. Otvor, blahoslavená Panna, srdce viere, ústa pre vyznanie, život Stvoriteľovi. Hľa, po ktorom túžia všetky národy, klope vonku. Ó, ak prejde, keď budeš meškať, znovu začneš plačúc hľadať, koho miluje tvoja duša! Vstaň, utekaj a otvor! Vstaň skrze vieru, utekaj skrz odovzdanosť, otvor skrze vyznanie! (Zo štvrtej homílie v Laudes Virginis Matris.)

Duchovné pomazanie,

ktoré učil † P. Chryzostom Bardys.

Križom si poznačím čelo a poviem: Ježišu, pre tvoje presväté myšlienky odpusť mi všetky hriechy mojich myšlienok!

Križom si poznačím uši a poviem: Ježišu, pre tvoj presvätý sluch odpusť mi všetky hriechy môjho sluchu!

Križom si poznačím oči a poviem: Ježišu, pre najsvätejšie tvoje oči odpusť mi všetky hriechy mojich očí!

² Gn. 49, 18.

Krížom si poznačím nos a poviem: Ježišu, pre tvoje najsvätejšie túžby odpusť mi všetky hriechy mojich túžob!

Krížom si poznačím ústa a poviem: Ježišu, pre tvoje najsvätejšie ústa odpusť mi všetky hriechy mojich úst!

Krížom si poznačím srdce a poviem: Ježišu, pre tvoje najsvätejšie Srdce odpusť mi všetky hriechy môjho srdca!

Krížom si poznačím ruky a poviem: Ježišu, pre tvoje najsvätejšie ruky odpusť mi všetky hriechy mojich rúk!

Krížom si poznačím nohy a poviem: Ježišu, pre tvoje najsvätejšie nohy odpusť mi všetky hriechy mojich nôh!

Potom sopnem ruky a poviem: Ježišu môj, pre tvoje najčistejšie, najsvätejšie telo zbičované a pre tvoju presvätú dušu zmučenú prosím, odpusť mi všetky hriechy môjho tela i duše! V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen.

(Toto duchovné pomazanie má sa vysluhovať večer pred spánkom.)

Duchovnosť v študentstve.

„Pristupujem k Bohu, ktorý obveseľuje moju mladosť“
(Žalm 42).

Zamierujem sa dôsledne kresťanský na Boha, žriedlo veľkolepého rozpätia všetkých životných síl?

K problematike apoštolátu mladých.

Apoštolát a duchovný život — spojené nádoby.

Prof. Marta Marsinová.

Zjavný alebo taktický odpor dnešného materialisticky zamiereného sveta voči duchovným hodnotám prebúdza najmä u katolíckej mládeže aktivitu, prejavujúcu sa v zintenzívňovaní a

prehlbovaní osobného duchovného života i väčším dôrazom na apoštolát. V nadšení a chvate vyskytuje sa však ešte priveľmi často jednostrannosť, že totiž niekde prevažuje vonkajšie pôsobenie nad vnútorným prehlbovaním, inde jednotlivci z nedostatku osobnej dynamiky a intenzity v trpkom zanevretí na nepriaznivé pomery zatvárajú sa do slonovej veže vlastnej túžby po dokonalosti a nevedia z nej vystúpiť, aby darmi prijatými obšťastnili svet, dychtivo čakajúci na každú pravú náplň. Správne usmerenie a stretnutie obidvoch oblastí musí byť nevyhnutne podmienené životnou realitou.

Každý z nás si musí svojsky a individuálne riešiť vzťah k Bohu, primerane svojim povahovým dispozíciám a okolnostiam, v ktorých žije. Súčasne však jednotlivec ako tvor sociálny zapadá do spoločenstva ľudského, kde je časťou živého organizmu. Medzi týmito dvoma skutočnosťami, individuálnou a sociálnou, musí byť úplný súlad, ak ich chce niekto opravdive prežívať a splňať v oboch svoje poslanie. Možný je len vtedy, keď tu niet umelej priehrady, keď pre obidve skutočnosti platí rovnaká záväznosť v smysle prikázania: „Milovať budeš bližného ako seba samého.“ To nás oprávňuje domnievať sa, že vzťah medzi individuálnym životom každého jednotlivca a jeho uplatnením sa v spoločenstve mal by sa podobáť zákonitosti spojených nádob: nakoľko pribúda tekutiny v jednom ramene, natoľko sa dvíha jej hladina v ramene druhom. Praktický dôsledok, z toho vyplývajúci, by bol, že každý vzrast duchovný a intelektuálny, každé zlepšenie sociálnej úrovne jednotlivca našly by primeraný odraz v celom spoločenstve. Ale s porušenosťou ľudskej prirodzenosti a slabosťou našej vôle súvisí, že skutočnosť je veľmi odchylná od tohto ideálu, a to na dve strany: prílišný individualizmus neprirodzene zdôrazňuje práva jednotlivca na úkor kolektíva, alebo výhradný kolektivismus nechce

rešpektovať oprávnenosť požiadaviek jednotlivca. Ani jedno z týchto riešení nemôžeme prijať so stanoviska svojho katolíckeho svetonázoru. No nielen to. Nemôžeme si tiež nevšimnúť, že ľudstvo po vyrovnanosti v oboch oblastiach neprestáva túžiť; musí mať teda aj svoje prirodzené základy. Preto všetko naše úsilie má smerovať k náprave tohto vyšinitia s koľají. Obroda, vychádzajúca z každého hlboko duchovne žijúceho človeka, vyžaduje najvyššie vypätie síl a obetavosti — ale niet ľahšej cesty.

Keď sme na začiatku hovorili o jednotlivcovi a jeho vzťahu k Bohu, pôjde v súvisle so spojenými nádobami o osobný duchovný život v jednom ramene, a v druhom zas o pôsobenie navonok, o apoštolát, aby aj tu nastalo vyrovnanie. Priamo organická súvislosť medzi duchovným životom a apoštolátom, ako sme ju tu naznačili, je najlepším svedectvom, že milosť stavia na prirodzenosti, že Boh uskutočňuje svoje pôsobenie v nás na najhlbších prirodzených základoch. Podľa toho účinnosť nášho vonkajšieho pôsobenia rastie s pribúdaním milosti a plnosti duševnej.

V súvislosti so spojenými nádobami môžeme hovoriť o ďalších dôsledkoch: medzi obidvoma ramenami je nepretržitá súvislosť, umožňujúca voľné prenikanie každej zmeny. Táto plynulosť je obrazom správneho uskutočňovania apoštolátu: *nemožno oddeliť duchovný život od vonkajšieho pôsobenia*, čiže každý prejav navonok je odrazom vnútornej hĺbky. Nedostatok činnosti, prapôvodného prejavu každého života, svedčí o duchovnej prázdnote. (Nemo dat quod non habet.) *Apoštolátom* potom rozumieme nie nejakú zvláštnu, mimoriadnu činnosť, ktorej venujeme svoj voľný čas, pre ktorú si vyberáme ako predmet určitú skupinku ľudí, ale je ním *celý náš život*, viditeľný aj neviditeľný, či si to chceme uvedomiť a pripustiť alebo nie. A naopak, ani maximálne vypätie síl, ak by sme

to chceli povedať pavlovsky, „prenášanie hôr“ nemôžeme nazvať apoštolátom, keď organicky nesúvisí s našou každodennosťou. Ideále, ktoré prechovávame a uskutočňujeme, musíme uplatniť *predovšetkým vo svojom prostredí*, kde najlepšie vidieť, koľko úsilia vyžadujú, ako zdolávajú prekážky najvšednejšie, a predsa tak ubíjajúce svojou každodennou meravosťou. Apoštolát v cudzom prostredí aj pri najúprimnejšej snahe dať sa naplno a bez výhrad pôsobí vždy dojmom športu alebo čudáctva, ktoré robíme preto, že máme veľa voľného času alebo zvláštne záľuby niekomu pomáhať. Pri takýchto predpokladoch neraz najplnšie zrno slov a skutkov padne na skalú, medzi trnie alebo vedľa cesty a nemôže priniesť očakávaný úžitok.

Postavili sme apoštolát úmyselne do tohto svetla, lebo dnes nám priveľmi záleží na vonkajšej aktivite a viditeľných úspechoch, tak účinne psychologicky pôsobiacich na masu prívržencov v kladnom smysle a na odporcov zas vo smysle zápornom. Aj tento spôsob je potrebný a oprávnený, ale má isté zraniteľné miesta: nepriaznivé okolnosti, neporozumenie, závisť, choroba a podobné iné ťažkosti nás môžu celkom vyradiť z aktívneho pôsobenia a zrucať všetky ideále, nastavané pri práci. Preto prislúcha prvenstvo onomu zdanlivo pasívnemu *apoštolátu denného života*, lebo z neho nás vyradí až smrť, a v nijakých okolnostiach nemôžeme ostať bezradní.

Apoštolát tohto druhu má dnes svoje najväčšie oprávnenie v radoch študujúcej mládeže. Krotí príznačnú roztekanosť, vyplývajúcu z neustálenosti povojnových pomerov, a núti k sústrednosti aj rozmyšľaniu, na ktoré dneska ostáva málo času. Nemalú vinu na tom nesie nedostatok učebníc a — ako následok toho — diktovanie v škole a lúštenie doma, čo je veľmi ďaleko od učenia a naučenia sa. Túžba po jednote v duchovnom živote a apoštoláte vyplýva

však i z rozporov, niekedy aj len zdanlivých, medzi teóriou a praxou životnou, ako sa prejavujú u mnohých dospelých, čo mládež sleduje s napätou pozornosťou. Ďalej si treba uvedomiť ešte aj tú prednosť, že načrtnutým spôsobom apoštolátu *nepribúda nová funkcia a povinnosť*, ako to býva v ktoromkoľvek spolku, ale *ide o správne usmernenie a využitie všetkého*, čo dakto vlastní a dosiaľ koná. Teda cesta ostáva, len treba kráčať iným krokom, vyžadujúcim *viacej sústredenosti*; ale v mladých je vždy dost energie na lámanie prekážok, ak raz poznali oprávnenosť svojho kroku.

Na počiatku si treba objasniť mnohé: prostredie školské a mimoškolské, vzťahy k ľuďom i veciam, prekážky a podnety. Ani jednu z týchto skutočností nemôžeme posudzovať zjednodušene, ale s hľadiska spojených nádob, aby sme zachytili čo najviac. A keďže ide o prípravu pre činnosť, ktorá musí byť aj pri svojej spontánnosti usmernená, organicky vyrastajúca zo skutočnosti, treba aj o tom pouvažovať, kde a ako začínať v predpoklade určitých duchovných fondov každého horlivca. Nebudeme sa zvlášť zaoberať problémami vzrastu a úpadku duchovného života, ale pousilujeme sa premieňať svoje najbežnejšie denné skutočnosti do roviny apoštolátu a tým aj do oblasti duchovného života.

Začiatky vyžadujú trpezlivosť a opatrnosť, aby sme nechceli stavať dom na piesku. Treba sa nám zamyslieť podľa Písma ako kráľ pred bojom, keď uvažuje, nakoľko jeho sily môžu zdolať presilu nepriateľa. A s tou treba počítať!

Z denníka študenta.

Nekonečne veľký a dobrý Bože, ktorý si svojou múdrosťou zariadil tento svet, nauč ma rozoznávať dobré od zlého, užitočné od škodlivého, pravé od falošného a klamného. Viem, že som nehodný Tvojej lásky. Jednako dúfam, že pohliadneš na mňa milo-

*stivo a ukážeš mi jediný správny smer životnej cesty,
ktorá ma má priviesť k Tebe do večnosti. Amen.*

Streda — 22. január 1947.

Deň sa chýli ku koncu, prichádza večer. Zase som o jeden krok bližšie k smrti, ktorá je bránou do večnosti. Večnosť,... aké čudné slovo. Kto je večný? Večný je len Boh. Keďže on je nekonečná láska a dobrota, udelil svojim služobníkom, na svoj obraz a podobu stvoreným, milosť, že môžu dosiahnuť večnosť — dostať sa k nemu. Či sa nemám tešiť na smrť, na tú radosnú chvíľu, keď ma Večný zavolá k sebe, aby mi udelil to, čo je on sám? Daj, Bože, aby som sa vždy mohol tešiť na tú chvíľu, keď duša, oddelená od smrteľného tela, letí priamo k tebe, ktorého je všetko, slnko, mesiac, hviezdy... len moje srdce by nemalo byť tvoje?

Štvrtok — 23. január.

Štúdium je ťažká a vyčerpávajúca práca. Ale nedosiahnuteľná je iba pre toho, ktorý si neuvedomuje cieľ svojej práce. Mnohí sú, ktorí študujú bezúčelne. Taký študent študuje iba preto, že si chce zaistiť akademický titul, ktorý mu má priniesť všeobecnú úctu, autoritu a obdiv. Hľadá len na povrchný lesk, ktorý je však bezcenný. Nedosiahne nijaké trvalé úspechy, lebo aj jeho práca spočíva iba v povrchnosti a nedokonalosti. Nevie sa do nej vžiť, nevie s ňou srásť, nevie pochopiť jej hĺbku a krásu — a práca sa mu začína pomaly protivíť, zdá sa mu ťažkou. Oproti takémuto študentovi stojí mladík — vecný idealista, ktorému nie je nič ťažké, nezdolateľné. Vie si uvedomiť vznešený cieľ svojho konania, preto nachádza v práci radosť a uspokojenie. Po ukončení každej práce cíti sa šťastnejším a dokonalejším. Práve tento pocit mu dodáva novej chuti a oduševnenia do ďalšej práce, ktorá sa mu zdá ľahkou a zábavnou. Študent — vecný idealista nezakončí svoje štúdium promóciou, ale pokračuje ďalej

s vedomím, že celý život je práca a škola, ktorá končí sa iba naším odchodom do večnosti, kde nám bude za všetky naše činy udelená zaslúžená odmena.

Piatok — 24. január.

Dnešné štúdium som skončil. Je už neskorá noc. Opriem sa na chvíľu o pootvorený oblok svojej izby a obdivujem život veľkomesta... Ulica je ožiarená bohatými lustrami blízkej reštaurácie, ktorá je chýrnym nočným podnikom s nepekňou povestou. Hostia tam vchádzajú a vychádzajú s hlasným hovorom. Pri každom otvorení dverí vynoria sa z miestností škrekľavé, nesúladne zvuky, obalené do hustých mračien dymu a nezdravých výparov. Cez nezastreté okná vidno niekoľko tuctov podnapitých vzdelancov s ovisnutými hlavami, neučesanými vlasmi a bledými, zničenými tvármi, ako opierajú sa o svoje necudné, zvodne sa usmievajúce tanečnice. Žiaľbohu, aj študenti sú medzi nimi. Presmutný výjav. Ľudstvo tancuje nad svojím vlastným otvoreným hrobom. Vlastne to netancujú ľudia, ale stelesnený diabol, vydávajúci zo seba škodoradosť nad záhubou týchto nešťastníkov. A moderný človek odváži sa nazvať tento presmutný, tragický akt zábavou. Ó, Bože, odpusť hriešnemu ľudstvu, ktoré nadmieru využíva tvoju dobrotu a trpezlivosť. Nauč nás zabávať sa kresťanským spôsobom. Pomôž nám priviesť ťa aj medzi rady tancujúcich, aby tanečná zábava nebola hniezdom nemravnosti, aby nebola hymnou na diabla, ale oslavou tvojej nekonečnej velebnosti.

J. Podkrásinský.

Stretnutie trpiaceho Krista.

V. N., poslucháčka medicíny.

Dnes ráno som sa prebudila z krásneho sna. Nielen vo sne, ale aj dlho potom som sa cítila

šťastná. Veď som pomohla jednému úbohému Kristovmu bratovi. Neznámy bol žobrák, chudák slepý.

Celá krajina bola pokrytá snehom. Po poli bol ušliapaný úzky, krivolaký chodníček, vedúci z dediny k stanici. V diaľke som zazrela postavu, ktorá sa pomaly ku mne približovala. Bol to slepec, ktorý si veru s námahou kliesnil cestu, pomáhajúc si palicou. Videla som, že aj vycvičený cit v ruke ho klamal. Tým horšie bolo, že musel ísť do klzkého kopca. Nijako sa naň nemohol vyškrabať a deti sa mu nemilosrdne vysmievaly. Nemohla som sa už viac na úbožiaka pozerať a pomohla som mu. Viedla som ho, a s vrelým pocitom v srdci, že som vykonala skutok lásky, som sa zobudila.

Ako som spomenula, i naďalej som žila ako by vo sne a išla som tak aj do kostola. Cestou som premýšľala o tom, aké by to bolo pekné v skutočnosti niečo prežiť. Bola svätá omša za zomretých. Hneď po nej som vyšla z kostola a ponáhľala som sa na prednášky, prvý raz po vianočných prázdninách. Ale prednášky ešte nezačaly. Tu som dlho nerozmýšľala a hnaná tajným pokynom, išla som opäť do kostola.

V rannom pološere chrámu tak jasne sa črtajú kamenné postavy svätých. Iba večné svetielko bliká pred svätostánkom. Utešene sa rozjímajú. V dome božom vládne hrobové ticho. Už skoro všetci ľudia odišli z kostola. Kňaz sa ešte modlí v lavici. Tu ho zrazu vyruší istá matka s nemluvňatkou na rukách. Idú do sakristie. Dve deti ich sledujú, súrodenci malého krstenca.

Tu sa ani nenazdám, príde ku mne kostolník a spýta sa ma, či by som neišla za krstnú matku toho dieťatka. Zprvu som sa zarazila, ale keď ma posmelil, že to nič zato, išla som. Vidím, chudobná matka; poprosila ma. Najprv urobili záznamy. Chlapec bude sa volať Rudolf. Matka

je evanjelička, civilne sosobášená s mužom katolíkom, ktorý ju aj s deťmi, ako som sa neskoršie dozvedela, práve v takom kritickom čase nehanebne opustil. Nik si nevie ani predstaviť, čo táto žena v posledných dňoch prežila. Pýtam sa, čo ju viedlo priam v takejto zúfalej opustenosti práve do katolíckeho kostola, len týždeň po pôrode? Doista milosť božia v nej pôsobila. Ako sama vyslovila, deti vraj nechá vychovať po katolícky. Dievčatko chodí do prvej triedy. Malý Milanko je päťročný. Nech je ako chce, stala som sa krstnou matkou v takýchto okolnostiach. Veď tu ide o jeden mystický úd tajomného tela Kristovho. Vzala som krstňa na ruky. Tak precítene som sa modlila mohutné Krédo. Chúďatko bolo špinavé, zafúlané. Taká bola aj matka s ostatnými deťmi, opustená, chudobná. Nemýlilo ma to. Pozerala som na celú vec s duchovného stanoviska.

Krst sa skončil. Vyšla som zo sakristie. Vonku som ženu počkala a spýtala som sa jej na adresu. Odprevadila som ju kus cesty a rozišly sme sa.

Zdalo sa mi, že až teraz som sa prebudila zo svojho sna. Ten telesne slepý vo sne je ako by symbolom pre dieťa, ktoré sa stalo viditeľným údom katolíckej Cirkvi.

Duchovnosť v živote.

„Oblečte si Pána Ježiša Krista. Kristus, váš život.“
Ako blízko alebo ďaleko som od tohto pavlovského programu?

Ležár, posväcujúci seba aj prostredie.

Tento prejav duchovnosti nášho mladého lekára, ktorý — splňajúc istú stavovskú povinnosť — dostal sa do prostredia, veľmi nežičlivého najunútornejšiemu životu, ukazuje, ako laik nášho veku chápe Krista ako ústrednú, najdôležitejšiu otázku života.

ako aj v tomto, pre nadprirodzeno nepriaznivom prostredí nenecháva sa strhnúť nečistým, človeka, tobôž vzdelaného, nedôstojným prúdom sveta, a účinnú posilu pre mravnú veľkosť načiera zo žriedla najväčších síl, zo sviatostného Krista.

Postavil si ma do tohto prostredia, Ježišu môj, aby som v ňom obstál. A skutočne, chvíľami sa mi zdá, že je to boj o moju existenciu. Žijem v prostredí lekárskom, medzi tými, ktorí majú najhlbšie chápať človeka a predovšetkým teba. Nepoznám ešte osem spolubývajúcich, len sa dozvedám, že jeden je už sedemročným praktickým lekárom, iný kožným špecialistom, potom tu mám neurologa, o ktorom podvedome cítim, že bude s ňm tvrdý boj. Ostatní sú sekundármi na pôrodnici, detskom oddelení a na chirurgii. Teraz ako keby boli vyzliekli zo seba všetku kultúru a civilizovanosť a natiahli kepeň nemravnosti a opilstva. Chvíľami sa mi zdá, ako keby Ťa, Ježišu, nikdy vo svojom živote neboli stretli, alebo stretli Ťa a podlými nádvakami chcú zaplašiť zo svojho vnútra spomienku na tvoju tvár. Ako keby ich svedomie bolo celkom otupené a dalo voľný priechod pudovosti. Či sa azda povyšujem nad toto prostredie? Či sa azda pokladám za dokonalejšieho ako spoločnosť týchto ľudí, s ktorými musím denne hovoriť, bývať, jesť, spať? Nie! Nepokladám sa za lepšieho; len nemôžem, ba nijako nesmiem súhlasiť s týmto primitívnym spôsobom života akademicky vzdelaných ľudí, otcov detí, manželov, snúbencov. Veď len dvaja z nich sú slobodní. Najmladší je všetkým na posmech, že ešte nestratil svoju poctivosť.

A predsa je to prostredie, do ktorého si ma poslal ty, ktorého láska ma stvorila. Medzi týchto ľudí si ma poslal a prichádzaš do našej izby v mojom srdci. Žiadaš odo mňa, aby som hájil tvoje záujmy. Ach, či by nebolo lepšie utiecť niekde preč a nepočuť nekonečné rozpitvovania sexuálnych scén, vyratúvanie ziskov za nedovolené zákroky? Či by nebolo lepšie vynadať každému? Či by som azda takto prekazil túto náladu, ktorá ako masová nákaza ovláda celé prostredie? Či je vôbec možné postaviť sa proti tejto absolútnej väčšine, ktorá uskutočňuje svojím denným životom praktický ateizmus? Nehnevaj sa na mňa, Ježišu môj, nechcem sa ti sťažovať, nechcem

protestovať, lebo viem, že ma sem poslala tvoja láska. A ty ma máš predsa rád, veľmi rád. Radšej ako moji rodičia, ako ktorýkoľvek človek na zemi. Ty mi predsa nechceš zle. Máš právo, aby si sa dozvedel, či sa hlásim k tebe len slovami alebo celým svojím životom. Veď ako by to bolo? V tomto celkovom nápore na moju vieru, na moju česť musím denne dokazovať, že Ťa milujem. Chcem Ťa oddneska vnášať do našej izby, do kruhu mojích spolubývajúcich. Chcem Ťa hľadať v duši každého z nich. Prosím Ťa, pomôž a ukáž, aká cesta bude najdokonalejšia. Daj mi, prosím, dar Ducha svojho, aby som poznal, s kým ako hovoriť, ako konať. Pre teba to robím, ale bez teba mi to nepôjde. Daj mi sily, aby som aj v neurologovi, ktorý prišiel v noci opitý, videl nielen svojho kolegu, ale aj svojho brata. Veď aj v jeho duši chceš prebývať. Či ti ja nespôsobujem svojou ustavičnou nevernosťou viacej bolesti ako tento úbožiak, ktorý ti nikdy nesľuboval vernosť? Či Ťa nebolí viacej moja ľahostajnosť pri rozjímaní ako jeho nemravnosť?

Prosím Ťa, ukáž cestu, ukáž prostriedky, naznač možnosti. Čo robiť v tomto prostredí, ktoré na mňa neustále pôsobí? Ako sa obrniť pancierom lásky k tebe a ako dokázať aj im, že teba hodno viac milovať ako všetky prostitútky, s ktorými denne dokazujú svoju „mužnosť“? Musím sa modliť a veľa modliť za vytrvalosť vo viere, za čistotu duše, ale i za nich, za každého z nich. Keby som aspoň mohol denne znovu a znovu naberať do svojej duše teba! Chýba mi tvoje telo. Musím dostávať denne transfúzie nadprirodzenej krvi, lebo moja akosi redne. Prekonávam masové nákazy duše. Sérum, imúnosť voči hriechu: Eucharistia — ty sám.

Aký som šťastný, aký som rád. Ako ti mám ďakovať, Najmilovanejší. Veď si mi umožnil denne pristupovať k svojmu stolu, denne Ťa prijímať do svojej smädnej duše, denne Ťa prinášať a vnášať do našej izby; a oni sa musia s tebou stretať či chcú, či nechcú. Nie je možné, žeby si na nich nepôsobil, lebo pozorujem, že prestáva u nich fáza obkukávania nového spolubývajúceho a začínajú aj na mňa útočiť. Deje sa to všelijako takticky. Raz vtípne, raz menej, inokedy hrubo a bezohľadne, a ja sa usmievam. Roznášam tvoju radosť medzi týchto ľudí,

ktorí tak vnútorne trpia a radujú sa z fatamorgány a žijú z preludov. Žartom obraciam ich rozhovory na inú koľaj a vidím, že takáto zdanlivá bezstarostnosť ich odzbrojuje. Mal by som byť vlastne veľmi nešťastný, lebo pozorujú, že chodím každý večer do mesta, nevečeriam s nimi, a oni ma podozrievajú celkom verejne, že mám dolu v meste dajakú výnosnú známosť. Divia sa, že sa im s tým nesverujem a pritom ani jeden nevie, že chodím na schôdzky s tebou, že sa naozaj stretávam s niekým, ktorý pre mňa predstavuje najvýnosnejšiu známosť.

Denne by som ti rád ďakovať za všetkých tých, ktorí sa postarali o umožnenie večerných svätých omší. Koľké dobrodenie len pre jedno veľkomesto, v ktorom tisíce robotníkov, remeselníkov a vzdelancov idú zavčas ráno do práce, a nemôžu zabehnúť ani o 6. hodine na svätú omšu! Či je to azda náhoda, že naša električka ide priamo okolo kostola svätého Ignáca? Hoci to trvá trištvrte hodiny, predsa človek môže sa pomodliť zatiaľ na plošine aj ruženec, aj prečítať niekoľko hlbokých článkov aj pripraviť si aspoň predbežne rozjímanie.

Kostol. Aká úžasná vec! V mori domov, tovární, obchodov, barov, kín stojí tvoj dom. Majestátny svätý Ignác. Neospevujem krásu stavby, lebo hoci je krásna, predsa podstatný si ty. Radujem sa z teba.

To je môj jediný útek z tohto zničujúceho prostredia. Útek za tebou, útek k tebe. Tu som sa naučil prežívať v krutej, ale zdravej realite, zbavenej sentimentálnosti, čo znamená denné sväté prijímanie. Akumulátor, ktorý sa denne nabíja tvou energiou. Čo by sa stalo, keby sa ustavične nenabíjal? Kto by potreboval takýto opotrebovaný nástroj, ktorý už nie je schopný viac podržať v sebe energiu? Patrí na smetisko. Tak sa stúlim do malej lavice blízko oltára, kde nevidím nikoho, len svätostánok. Nik ma nevyrušuje ani ma z hlavnej lode nemôže vidieť. Tu ťa prichádzam prosiť o dar sily, o dar viery, dar šikovnosti, s akou taktikou postupovať, Eucharistický Kriste! Koľkí ti nerozumejú. Nechcú ťa prijať do seba. Boja sa sami seba, aby sa ti nemuseli celkom oddať, tak radšej chcú iróniou udržať svoju vnútornú pozíciu. Prichádzajú do kostola a odchádzajú. Bez teba prišli a neodnášajú si ťa. Sú prítomní na svätej omši

a neslúžia ju spolu s kňazom, neobetujú, nepremeňujú, neprijímajú.

Ježišu môj, ty nesmieš ostať len v parádnom svätostánku, nesmieš byť iba ukazovaný na obdiv v krásnej monštrancii. Ty nesmieš ostávať jedine v kostole. Ty patríš von, do sveta zlého, do sveta zločinného a nemravného. Ty musíš prichádzať denne do srdca tých, ktorí sa k tebe hlásia. Posväcuj naše duše, aby sme mohli skrze teba posväcovať naše pracovné prostredie.

MUDr. J. M.

Z denníka katolíckeho maliara.

Umelecká tvorba (moja) má jedine vtedy smysel, keď bude modlitbou, keď bude obraz žalomom, v ktorom bude žiarť iskierka milosti. Inak by ma tvorenie iba zdržovalo na ceste k výškam nadprirodzeného života. — Tých, čo rozmnožujú krásu prirodzenú svojou tvorbou, je vždy dosť, ale tých, čo chcú zachytiť krásu sveta nadprirodzeného, tých je málo — a túto medzeru treba vyplniť. S pomocou božou azda budem aj ja ohnivkom v tejto reťazi.

*

Umelecké tvorenie nesmie byť ukájaním túžby po nekonečnu. Moja duša a všetka jej túžba po dobre, šťastí a blaženosti musí smerovať len k Bohu. Nesmiem sa triešťať a nič ma nesmie zdržať, aby som mohol voľne vzletieť k nemu. Preto mi nesmie byť umelecká tvorba vášňou a záľubou, ale povinnosťou, ktorú mi uložil Boh, keď mi dal talent, ktorý „nesmiem zahrabať, ale rozmnožiť ho mám“. Mám teda maľovať preto, lebo je to vôľa Božia. Znakom, že to vykonávam v tomto smysle, je, že nebudem lipnúť na maľovaní ani na prostriedkoch k nemu, ale budem to vykonávať ako každú inú povinnosť, ktorú mi božia vôľa momentálne ukladá.

*

Všetkým, čo je okolo mňa a vo mne, prihovára sa Boh ku mne. Každé stvorenie, každá krása, každý prirodňý a psychologický zákon má mi byť intímny zážitkom, lebo to všetko je priamym výrazom múdrosti

Boha a jeho lásky ku mne. Vlastne všetko to je stvorené pre nás a máme sa na to dívať ako na dary božie. My sme vrcholom tohto stvorenia, my to všetko môžeme pochopiť a v láske dať Bohu. Tak sa všetko vracia k nemu: Všetko je naše, my sme Kristovi (Kristus princíp regenerácie všetkého) a Kristus boží. Neverou znemožňujeme návrat stvorenstva a celého vesmíru k Bohu.

*

Aby obraz bol pôsobivý, aby diváka strhol a zaujal vnútornou náplňou, musí vyrásť z hlbkej koncepcie duchovnej, z intuitívneho pochopenia určitej veci, z vnútorného prekvapenia a údivu nad čímsi krásnym, zo zrakovej kontemplácie sveta. Potom stačí aj primitívna, nie úplne dokonalá alebo náznaková nedokončená forma a obraz predsa má akési žeravé jadro, ktoré pôsobí, že sa nám oči rozšíria, dívame sa s údivom a odchádzame s hlbokým vnútorným zážitkom. Naopak, môže byť forma akokoľvek dokonalá, presná, vypracovaná, dôkladná, vtípná, nová, elegantným štýlom robená, a predsa nedotkne sa nás hlboko; lebo obraz nemal svoj počiatok v hlbkej vízii ducha, ale vznikol len zo snahy o formálnu dokonalosť.

*

Keď uvážime, že jedine potrebným v tomto živote je sjednocovať sa stále s Bohom, tak nám musí klesnúť umenie z toho piedestálu, na ktorý sme ho postavili, aby sme sa mu klaňali ako vrcholnému cieľu nášho života a aby sme mu horlivo slúžili. Stane sa nám len vyplnením voľného času, ktorý nám dal Boh, napodobňovaním jeho tvorivej činnosti.

*

Celá príroda je v plnej jesennej veľkoleposti. Vidí sa mi, že je v tom skrytá hlboká myšlienka: stvorenie chváli svojho Stvoriteľa ešte aj posledným dychom; Boh chce vyčariť ešte aj z umierajúcej prírody obraz svojej krásy. Pripomína mi to mučeníkov: Všetci dobrí kresťania sú zelené stromy, ktoré prinášajú ticho a skryte svoje ovocie; ale niektorých kresťanov si Boh vyvolil, aby žiarili krásou svojho umierania — a to sú

oni, mučeníci. Mučeníci z prvých storočí kresťanstva, to bola vysoká hora, žiariaca všetkými jesennými farbami, priťahujúca celé zástupy nových kresťanov svojou utešenosťou. A okolo tejto umierajúcej hory soslúpila sa počiatková Cirkev.

*

S prekvapením som zistil, čo ma vlastne tak ženie z jednej práce do druhej, od jedného obrazu k druhému: je to túžba po absolútnom šťastí, o ktorej som toľko počul, ale ktorú som si až teraz tak životne na sebe overil. Vždy ten obraz, tá robota, ktorú chcem robiť, má v sebe čosi príťažlivého, sľubuje akési šťastie; ale keď vec uskutočním, nemám z nej tej trvalej intenzívnej radosti, ktorú som od nej očakával. A tak sa žením vášnivo z jednej práce do druhej, stále nespokojný a nedočkavý na výsledok. Ztade pramení vnútorná nervozita, chvat pri práci. Aj prácu, ktorá ma nezaujme vášnivo, vykonávam chvatne, lebo túžim čím skorej ju dohotoviť, aby som už mal voľno a mohol sa venovať prácam, od ktorých očakávam útechu, splnenie túžby po šťastí. Ale aj tu sa veľmi klamem a podlieham preludom. Jediný liek na toto všetko je uvedomiť si, že len Boh sám môže uspokojiť moju túžbu po šťastí, že práce mám vykonávať nezaujate, len pre neho, a všetko ostatné, čo nie je on, mám vyhodiť zo srdca a len jemu sa venovať. Každé hnutie môjho srdca má patriť Bohu a nikomu inému!

L. Z.

Kňazná

Alžbeta Grigorjevna Volkonská.

(50. výročie smrti význačnej ruskej konvertitky.)
1838 — 1897.

V r. 1897 V. S. Soloviev uverejnil na stranách „Rusi“ tento nekrológ:

„15. februára skonala ruská žena nevšedných rozumových schopností a úprimného srdca, večne planúca duchom v hľadani najvyššej pravdy. Kňazná Alžbeta Grigorjevna Volkon-

ská i keď vypestovala a vychovala početnú rodinu, nepokladala svoje dielo za skončené a s podivnou silou oddala sa službe toho, v čom spoznala konečný cieľ svojho života. V starších rokoch ovládala latinský a grécky jazyk natoľko, že mohla študovať cirkevné dejiny z prameňov. Práce, ktoré vydala o tomto predmete a ktoré venovala idei kresťanskej jednoty, uznávajú za vážne aj tí, ktorí nesúhlasili s jej myšlienkami. Mravná osobnosť kňažnej — jej nehasnúce oduševnenie pre všetko svetlé a krásne, jej vrelý patriotizmus, jej neobyčajná rýdzosť a priamosť — navždy ostanú v dušiach tých, ktorí ju poznali. S jemnosťou ženského srdca nechajúc sa unášať ideálnymi záujmami, slúžila im naozaj mužne.

Večná pamäť tej, ktorú napájala túžba po večnom dome božom!"

Tento stručný nekrolog vysvetľujú vtedajšími cenzúrnymi podmienkami.

Kňažná Volkonská bola nadaná výnimočným teologickým vzdelaním. Od mladosti sa vážne zaoberala dejinami. Ku katolicizmu dostala sa so strany jeho dejinného vývinu, a na tej istej pôde spozorovala celú lož byzantskej schizmy. A keď ju raz objavila, z celej svojej duše oddala sa hlbokému štúdiu cirkevných dejín, čo ju priviedlo na nevyhnutný záver o potrebe pripojenia sa ku katolíckej Cirkvi. Oproti Solovievovi pokladala za potrebné splniť všetky formálnosti pripojenia a v r. 1887 prestúpila ku katolicizmu.

Krok za krokom preberala podľa prameňov všetky sporné otázky medzi Byzantskom a Rímom. Výsledkom jej námah boli dve dôležité historicko-bohovedecké práce. Prvý spis „O Cirkvi“ zjavil sa r. 1887 v Berlíne. V tom čase totižto nebolo možné písať v Rusku o cirkevných otázkach mimo stanovených rámcov. V. Solovievovi ako človeku nebezpečnému, „človeku s ideami“ bolo zakázané písať o nábožen-

ských otázkach vôbec; pochopiteľné, že kniha kňaznej Volkonskej mohla vyjsť len v zahraničí. Druhé vydanie vyšlo v Petrohrade až po manifeste r. 1905 (cára Mikuláša II.) o slobode vierovyznania. Obe vydania rozpredali. Kniha vyvolala v oficiálnom cirkevnom svete búrku nevôle a na prikaz Vrchného prokurátora najsvätejšej synody Pobjedonosceva štátni teológovia-profesori, otcovia Beljajev, Katanskij a Lebedev vystúpili proti nej s kritikou a snahou vyvrátiť ju. Druhá kniha kňaznej Volkonskej „Cirkevná tradícia a ruská bohovedecká literatúra“, ktorá vyšla — podľa vôle pôvodkyne — až po jej smrti r. 1898 vo Freiburgu u Herdera, bola odpoveďou na túto kritiku. Táto dôkladná práca na 600 stranách, ktorej kňazná venovala sedem posledných rokov svojho života je obžalobou ruskej oficiálnej teológie; so strany pravoslávnych bohovedcov kniha ostala bez ozveny.

Celý svetonáhľad kňaznej Volkonskej spočíval nie na zapieraní, ale na utvorení toho, že čo je *pravdivo pravoslávne*, je teda na východe pravdivo katolícke. Na jej stránkach ako prví ochrancovia a svedkovia katolíckej pravdy vystupujú Otcovia samej východnej Cirkvi.

Ruskou bola z hĺbky duše. V tichu Tambovskej dediny nachodila čas a voľnosť pre spokojnú prácu a útechu v utrpeniach za vlast a národ, v ktorého viere a zdravom smýšľaní videla záruku jeho spásy.

S V. Solovievom spájalo ju mnohoročné duchovné priateľstvo, ktoré začalo jeho prvým vystúpením v Petrohrade, kedy v Soljanom gorodke čítal svoje prednášky o Bohočlovečenstve. Pätnásť rokov od neho staršia, ona, ak môžeme sa tak vyjadriť, s materinskou starostlivosťou sledovala jeho prácu a usmerňovala ju. „Nech by som kdekoľvek zašla“, — písala mu v r. 1887 — „nech by boly akékoľvek moje osobné starosti, ja som dušou a srdcom s Vami a nie je mi nič drahšie a bližšie nad tú svätú

vec, ktorej ste sa zasvätili." Poznala a milovala otčinu a ruský národ a každý ostrý a urážlivo vyslovený posudok dokonca i viditeľných chýb verejného poriadku priechil sa jej vlasteneckému cíteniu, a neraz Solovievovi vyčítala zbytočnú ostrosť jeho kritiky, najmä v zahraničných vydaniach; on to prijímal spokojne. „Pre Boha, nemyslíte“, písal r. 1888, „že sa môžem uraziť Vašou materinskou starostlivosťou. Chápem a pociťujem jej srdečný prameň...“

V. Soloviev a kňažná Volkonská sú ozajstnými predkami katolíckeho hnutia v Rusku s konca minulého storočia. V nich sa vyjavily dve medze ruského katolíckeho myslenia ako dva rovnobežné prúdy, ktoré tečú k jednému a tomu istému cieľu, dve navzájom sa dopĺňajúce bliženia k jednej a tej istej Pravde.

(Podľa Volkonského — J. K.)

Francúzsko a katolícka snášanlivosť.

— Či môže byť katolík tolerantný k iným vyznaniam?! — pýta sa pohanský mandarín misionára-hrdinu z filmu „les clés du Royaume“ od Cronina.

— Bez tolerancie vôbec nemožno byť kresťanom — zneje odpoveď.

Iste však mnohí namietnu: Pravda nemôže byť tolerantná voči nepravde, tak ako matematika a skutočnosť, že $2 \times 2 = 4$ ostane vždy netolerantnou voči názoru, že $2 \times 2 = 5$ a iným nesmyslom.

Zaiste správne. Ale čo je práve veľkosťou Cirkvi, to je snaha pochopiť nositeľa tej nepravdy, hlásateľa omylu, ak je on dobrej vôle, a to treba predpokladať u veľkej časti z nich.

U nás:

Veľká časť našich katolíckych časopisov venuje až jednu tretinu obsahu na neplodné diskusie s inovercami, usilujúc sa dokázať, že oni sú v blude. Nezáleží, či sa to darí alebo nie; ale výsledok: stále väčšia priepasť a ne-

návisť medzi katolíckmi a protestantmi, katolíckmi a pravoslávnyimi, katolíckmi a židmi, katolíckmi a mohamedánmi, katolíckmi a ateistami, hoci v podstate i s ateistami aj so židmi dobrej vôle máme veľmi širokú spoločnú základňu: Túžbu po pravde, láske a dobre. A prakticky ozvenou týchto diskusií nikdy nebýva sblíženie alebo konverzia, naopak. Stále rozširovanie priepasti medzi ľuďmi najpríbuznejšími, medzi ľuďmi dobrej vôle. Inoverec prečíta článok, skypí v ňom krv, cíti sa dotknutý v najhlbšej svojej osobe. Veď svoj svetonázor budoval celý život a on sa mu stal takrečeno časťou, ak nie celkom jeho osobnosti. Uteká rýchle, študuje a radí sa a pracuje len s toho stanoviska, aby odrazil všetky útoky na to, čo mu je najdrahšie.¹

Vďaka Bohu, týchto „politických“ katolíkov, ktorí nenávisť k protestantom, židom a ateistom pokladajú za svoju kresťanskú ctnosť a povinnosť, nie je všade toľko ako u nás, a dúfajme, že i u nás ich ubúda. Títo ľudia vôbec nepochopili, že *podstatou kresťanstva je láska*, bez ktorej nemožno vôbec ani hovoriť o kresťanstve alebo katolicizme. Ba Kristus Pán neprikazuje len lásku k ľuďom dobrej vôle, ale lásku aj k priamo zlomyseľným: Milujte svojich nepriateľov a dobre čiňte tým, ktorí vás zabíjajú a prenasledujú.

Vo Francúzsku:

ktoré sa stáva naozaj priekopníkom Pavlovho: „Pre všetkých stal som sa všetkým, aby som všetkých získal“ je dneska (zaiste nie bez práce a úsilia) utvorené ovzdušie vzájomného chápania a sblížovania cirkví. A hoci v otázke Communicatio in Sacris kánon kladie najprísnejšie predpisy, predsa katolícka Cirkev vychádza v ú-

¹ Popri ozaj vecných postrehoch, ktoré sú zachytené v tomto odseku, vidia sa nám niektoré skutočnosti trochu preexponované. Nijako nechceme sa zatvárať do úzkoprsého hájenia našich náboženských záujmov, bo úprimne usilujeme sa o pravdu vo všetkom. Je isté, že dosť veľká časť slovenských katolíkov trpí nedostatkom vecnej kresťanskej lásky najmä voči príslušníkom iných vierovyznaní. Nevyhnutne potrebujeme *viacej veľkodušnosti a svätého rozpätia Kristovho milujúceho srdca*. A na toto v podstate chce čitateľov priviesť pisateľ článku, ku ktorému dávame túto skromnú poznámku. (Redakcia.)

strety všetkým týmto prúdom dobrej vôle aj tým, ktoré pochádzajú od inovercov, a povoľuje maximálne ústupky. Nechajme hovoriť fakty, ktoré sú však len povrchovým vyplavením hlbokých vnútorných prúdov. Napríklad: Internát pravoslávnych študentov v Paríži spravujú otcovia jezuiti východného obradu.

V ruskom katolíckom kostole v Paríži spieva každú omšu a pri každých obradoch pravoslávny spevokol.

Niektorí katolícki pátri spievajú v sbore pravoslávneho kláštora na význačnejších pravoslávnych liturgiách.

Katolícki teológovia východného obradu študujú na pravoslávnej teológii v Paríži (Institut St. Serge).

Katolícki, pravoslávni a protestantskí teológovia majú vo Francúzsku spoločné krúžky, na ktorých rokujú o spolupráci v spoločných záujmoch.

Jeden týždeň v roku sú modlitby za sjednotenie kresťanských cirkví súčasne v katolíckych, pravoslávnych a protestantských chrámoch. Protestantský úradný zborník „Le protestantisme Francais“ (Ed. „Plon“ Paríž 1946) nemohol byť uzavretý bez článku jedného z najväčších katolíckych teológov (Pére Danielou, SJ).

Podobne katolícke vydanie („Positions Protestants“) uverejňuje prvú polovicu obsahu od protestantských pastorov. Taktiež katolícka revue Catholicité publikuje v každom čísle články protestantských a pravoslávnych teológov.

V rozhlasových reláciách o ekumenickom hnutí spoločne prehovoril P. Mayeux, SJ, P. Congart, OP, s pravoslávnyimi a protestantskými teológmi.

Na výročie založenia Rumunskej autokefálnej pravoslávnej cirkvi na pontifikálnej pravoslávnej liturgii mal za sebou kázne pravoslávny biskup, slávny protestantský pastor Beugner a známy katolícky teológ P. Congart, dominikán.

A napokon samo ekumenické hnutie. Je to hnutie, nie organizácia, ktoré usiluje o sblíženie a ak je možné o sjednotenie kresťanských cirkví. Začali ho vlastne švajčiarski protestanti, ale dneska je už rozšírené po celom kultúrnom svete, najmä vo Francúzsku, Anglicku, USA, Nemecku, Belgicku, Holandsku atď., a má tri hlavné prúdy, ktorých predstaviteľmi vo Francúzsku sú: Pastor

Waltz (ev. a. v.), Pastor Beugner (kalv.) za protestantskú vetev. Vladimír Losskij (syn univ. profesora, ktorý prednášal i v Bratislave), Nikolaj Poltoranskij (redaktor Nouvelle Epoque), Jefgraf Kovalevskij (z Insitute Orthodoxe — St. Denis) za pravoslávnu vetev. P. Congart, OP, autor základného diela Chrétiens desunis (ed. Cerf-Paris), Abbé Heitz (redaktor liturgickej revue La maison Dieu), Brice Pararain (red. prvotriednej revue Dieu vivant) a iní za katolícku vetev.

„Ekumenické hnutie“ — vyhlásil P. Congart v spomínanej rozhlasovej relácii — „nemá za cieľ jednotlivé konverzie, ktoré momentálne i tak by boli ťažko možné, ale sblíženie hlavných vetiev kresťanských, ktoré sú si síce ideove najbližšie, ale až dosiaľ zápasily medzi sebou ako najväčší nepriatelia. Spoluprácu spoločných záujmov a prípravu pre azda neskoršie sjednotenie v jednej Cirkvi, aj keď spôsob, podrobnosti a možnosti tohto sjednotenia zatiaľ ešte nevieme riešiť. Katolícka Cirkev nemôže pristúpiť na názor niektorých kresťanov o utvorení novej jednej a univerzálnej kresťanskej cirkvi, splynutím doterajších jestvujúcich. Lebo Cirkev „jedna a pravá“ môže byť aj v budúcnosti len tá, ktorá už teraz jestvuje ako jedna a pravá. Pravá Cirkev Kristova nemôže vzniknúť 2000 rokov po jeho smrti.“

A nakoniec pozrime sa ešte na jednu hlbokú scénu zo spomínaného amerického filmu. Misionárov najlepších priateľ, lekár-ateista, pri ošetrovaní ranených na katolíckej misii, bezprávne napadnutej, je zasiahnutý guľometom. Ako umiera, hovorí misionárovi:

— Vieš, nehnevaj sa na mňa, ale ani teraz nemôžem uveriť, ani teraz nenašiel som toho tvojho Boha.

— Len buď pokojný zato — odpovedá páter. — Teraz nájdeš konečne to, čo si hľadal po celý život. A skoro sa uvidíme. *MUC. Silvo Krčméry.*

Katolícke hnutie „Meč ducha“ v Anglicku.

Za druhej svetovej vojny vzniklo pozoruhodné duchovné hnutie v Anglicku, zvané „Meč ducha“ (The

sword od spirit), ktoré čoskoro rozšírilo sa nielen po celom Anglicku, ale ujalo sa i medzi inými európskymi národmi, ba preniklo aj do mimoeurópskych zemí. Po dnes je časové. Toto hnutie je príbuzné s obrodným katolíckym hnutím vo Francúzsku, ktoré sa už aj u nás stáva známym.

Hnutie „Meč ducha“ vzniklo v lete roku 1940. Bol to čas, kedy nad Anglickom visely hrozivé mraky nemeckej invázie. Celé Anglicko s napätím očakávalo vývoj udalostí. V tejto situácii svolal westminsterský kardinál Hinsley schôdzku významnejších katolíckych osobností duchovných i laických do westminsterského opátstva. Na nej vyzval všetkých anglických katolíkov, aby tvorili medzi sebou pevnú jednotu. Ak chceme, hovoril, priniesť svetu trvalý pokoj, musíme vyvinúť mocné duchovné úsilie, treba bojovať mečom ducha proti mocnostiam temnosti, podľa slov svätého Pavla. Preto nové hnutie, ktoré utvárame, má byť predovšetkým hnutím duchovným. Hnutie má byť založené na modlitbe, na myšlienke a štúdiu. Kardinál Hinsley bol zvolený za predsedu nového hnutia. Na jeho čelo postavily sa vedúce katolícke osobnosti v Anglicku, duchovní i laici. Podpredsedom stal sa svetoznámy univerzitný profesor z Oxfordu Christopher Dawson, Program nového hnutia bol presne vyjadrený v konštitúcii, schválenej roku 1941. Podľa nej cieľom hnutia je spojiť všetkých ľudí dobrej vôle v krížovej výprave modlitby, štúdia a akcie za nastolenie nového poriadku spravodlivosti a pokoja; bojovať proti všetkým totalitným sústavám, rozšíriť znalosť kresťanskej sociálnej náuky, použiť všetok vplyv za nastolenie spravodlivého mieru v smysle piatich bodov z prejavu pápeža Pia XII., ktorý povedal na Vianoce 1939.

Hnutie chcelo uskutočniť tento program týmito metódami: verejné shromaždenia, príležitostné reči, konferencie, exercície, súkromné debatné krúžky, šírenie myšlienok hnutia v tlači, rozhlase a inde. Všetky spôsoby práce shrnuli do troch hesiel: modlitba, štúdium, akcia. Bolo to hnutie duchovné a od počiatku verejné. Prízvučkovalo sa členom hnutia, že akcia a apoštolát bez duchovného života by boli povrchné a márne. Členom neukladaly sa nijaké zvláštne povinnosti. V liturgickom

živote hnutie šírilo pobožnosti k Duchu svätému a Kristu-Kráľovi. Na konci každého týždňa usporiadalo rekolekcie, dva razy v roku špeciálne exercície so sborovou svätou omšou, spoločným prijímaním a duchovnými konferenciami. Hlavný dôraz kladlo na štúdium. Nové hnutie šírilo sa veľmi rýchle, za čo ďakovalo aj podpore verejných činiteľov: katolíckych členov Parlamentu, tlače, Trade Unions (odb. organizácií), BBC (angl. rozhlasu) a i. Čoskoro získalo silný vplyv na anglickú verejnosť katolícku aj nekatolícku.

Zvláštny význam hnutia spočíva v tom, že jeho zásluhou rozvinula sa značná spolupráca medzi anglickými katolíckymi a nekatolíckymi. V tom má priamo epochálny význam v náboženských dejinách Anglicka. Aj keď riadnymi členmi hnutia mohli a môžu byť len katolíci, pripojili sa k nemu ešte roku 1940 aj viacerí nekatolíci ako mimoriadni členovia. Aj predtým síce katolíci a nekatolíci spolupracovali v Anglicku, ale týkalo sa to len spoločného riešenia niektorých špeciálnych prípadov morálnych alebo sociálnych. Teraz rozvinula sa spolupráca na všetkých poliach sociálneho hospodárskeho a politického života a to medzi najvyššími cirkevnými autoritami s oboch strán. Ešte v decembri 1940 uverejnený bol list v „Times“, podpísaný Dr. Langom, arcibiskupom z Canterbury, Dr. Templom, arcibiskupom z Yorku, Dr. Armstrongom, predsedom Rady „Slobodnej cirkvi“, a kardinálom Hinsleyom. V ňom vyslovujú zásady nového svetového poriadku: Ten musí byť vybudovaný podľa zásad, ktoré vyslovil pápež Pius XII. na Vianoce roku 1939. List bol výzvou pre nadviazanie spolupráce. Odvtedy usporadované boli spoločné konferencie, debaty, z ktorých najvýznamnejšia bola v máji roku 1941. Predsedali na nej kardinál Hinsley a arcibiskup z Canterbury. Anglikánsky biskup Dr. Bell povedal na nej významné slová, ktoré hodno citovať: „Sú medzi nami síce rozdiely. Ale tí, ktorí podľa slov pápeža veria v Boha a poslúchajú Ježiša Krista ako svojho pána, majú pred sebou rozsiahle pole spoločnej práce... Všetci stojíme pred voľbou: alebo kresťanstvo, alebo nihilizmus, ktorý znamená koniec ľudskosti.“

Medzitým pokračovalo šírenie myšlienok „Meča ducha“. Asi 20.000 príslušníkov RAF (letecká armáda) vstúpilo do radov jeho členstva. Mnoho členov získalo medzi vojakmi pozemnej armády i námorníctva. Príslušníci iných národov, ktorí v Londýne prišli do styku s Angličanmi, založili sekcie „Meča ducha“. Na čele francúzskej sekcie stál generál de Gaulle, na čele českej Dr. Šrámek, vtedy predseda čsl. zahraničnej vlády, belgickú sekciu viedol ministerský predseda Pierlot, na čele poľskej bol minister zahraničia Raczyński.

Ešte roku 1940 vzniklo podobné hnutie ako bol „Meč ducha“ i medzi anglickými protestantmi, zvané „Náboženstvo a život“. Jeho predstavitelia utvorili spolu s predstaviteľmi „Meča ducha“ spoločný výbor. Výbor vydal začiatkom roku 1942 vyhlásenie, podpísané vedúcimi autoritami oboch hnutí. V ňom ustaľujú zásady spolupráce medzi oboma skupinami: spolupráca nespočíva v čisto náboženských otázkach viery a cirkevnej disciplíny, lebo katolíci stoja pevne na svojich zásadách a nekatolíci nemajú na mysli cirkevné sjednotenie. Ale zato je možná spolupráca na ohromnom poli otázok sociálnych, hospodárskych, politických, kultúrnych, mravných. Zaiste skvelé a príkladné riešenie takej chúlostivej otázky. Vyhlásenie ďalej hovorí o nevyhnutnosti naplniť život sociálny, hospodársky a politický kresťanským duchom. „Len kresťanstvo môže zachrániť svet od poblúdenia. Máme povinnosť lásky oproti spolubratom nášho národa (anglického), ktorý vo veľkej väčšine už žije pohanským životom.“ Deklarácia končila sľubom, že obe hnutia budú uskutočňovať akciu i za prehĺbenie náboženského života svojich členov. V deň uverejnenia deklarácie povedal anglikánsky biskup Dr. Fisher, dnes arcibiskup z Canterbury, tieto významné slová: „Je to nová vec v náboženských dejinách Anglicka, že anglikáni, rímski katolíci a členovia »Voľnej cirkvi« spojili sa s plným súhlasom svojich náboženských autorít.“

Časom vyskytly sa aj viaceré ťažkosti a nedorozumenia: otázka, či spoločné schôdzky majú začínať modlitbou alebo nie. Ťažkosti s vykladaním pochopu Cirkvi a jeho používaním, neskôr nedorozumenia o postoji k návrhu nového výchovného zákona v Anglicku.

Ale vcelku dobrá vôľa a úsilie o vzájomné porozumenie a priateľstvo boli väčšie, silnejšie ako tieto nedorozumenia.

Hnutie „Meč ducha“ preniklo medzitým aj do mimo-euroeských zemí, kde ho preniesli vojaci spojeneckých armád. V decembri 1944 členovia hnutia, vojaci pozemnej armády aj námorníctva na strednom Východe — Angličania, Američania, Poliaci, Taliani, Indovia, Afričania a iní — usporiadali sjazd, spojený s procesiami v Port Saide a Sueze. Podobné hnutie ako „Meč ducha“ vzniklo za vojny aj v anglických kolóniách — Novej Guinei, v Austrálii; v Sydney vydal arcibiskup katolícky s anglikánskym podobnú deklaráciu, aká bola vydaná v Londýne roku 1942. Aj na Novom Zeelande prejavilo sa toto hnutie.

Spolupráca medzi katolíkmi a nekatolíkmi v Anglicku vyvrcholila roku 1943. Odvtedy sa postupne zmenšovala. Príčiny toho boli rozličné: jednak to, že r. 1943 zomrel kardinál Hinsley, ktorý bol dušou hnutia; čiastočne aj to, že od tohto roku sa vojenské šťastie obrátilo definitívne v prospech spojencov, pominulo hitlerské nebezpečenstvo, ktoré bolo bezprostrednou príčinou nadviazania spolupráce; boli nedorozumenia ohľadom na nový školský zákon a na niektoré otázky zahraničnej politiky. To však nijako neznamená koniec spolupráce. Urobená bola len prestávka. Styky neboly prerušené, spolupráca pokračuje v rozličných povojnových pomocných akciách, usporadujú i naďalej lokálne spoločné schôdzky, ba roku 1946 boli sme svedkami spoločnej akcie kardinála Griffina a arcibiskupa z Canterbury. Predsudky oproti pápežstvu sú stále menšie, ba priamo rastie autorita pápežova v kruhoch anglikánskej cirkvi, čoho dokladom je aj prejav canterburského arcibiskupa na Vianoce 1946, ktorý naviazal na slová pápežove.

Podobné sblížovanie kresťanských cirkví v duchovných i hmotných ťažkostiach druhej svetovej vojny nastalo aj v iných zemiach: vo Francúzsku, v Nemecku, Holandsku a inde. Či len u nás má trvať stále terajší stav? Myslím, že je na čase, aby obidve naše konfesie hľadaly cestu sblíženia. Cestu vzájomného dorozumenia musíme hľadať tým skorej, lebo žijeme vo veku ohrom-

ných dejinných prelomov, ktoré nevyhnutne pýtajú sto-percentnú kresťanskú duchovnosť na vyriešenie, dôstojné jednotlivca aj celého ľudstva. Podľa „Études“ J. S.

Poznámky o knihách.

Dr. R. W. Hynek: „*MUŽ BOLESTÍ. Lékařský obraz ukřižování.*“ Praha 1946. Vydal Franci. 287 str., 61 tab. a 9 fig. v texte. 300.— Kčs.

Ďalšia obdivu hodná kniha z nevyčerpaceľnej Hynkovej témy — Golgoty, je opäť a zvlášť táto písaná dikciou neobyčajne živou, takže čitateľ má dojem rozhovoru. Autor živým slovom hovorí s čitateľom a sám hneď akosi odpovedá na otázky, na námietky a akékoľvek poznámky čitateľa a to vždy presvedčujúco. Kniha mohla a mala vyjsť už pred rokom, keby nebolo v Prahe známych ťažkostí. Na dovŕšenie celého programu autor sľubuje ešte ďalší, zatiaľ pravdepodobne posledný diel. Kiežby už vyšiel! Autor svojou celkom neslýchanou odbornou skúsenosťou zo štyroch dielov sveta je, pravda, na túto prácu pripravený tak ako nikto iný, priamo providenciálne. Zmieňuje sa tiež o eventuálnom, o niečo skrátanom vydaní slovenskom, čo by iste bolo žiaduce, ale najlepšie azda takým spôsobom, aby to obsiahlo aspoň najhlavnejšie výsledky tiež prvých prác autorových o Božskom Mužovi bolesti. Podobné knihy môže, pravda, písať len lekár. Dielo obsahuje stručné shrnutie výsledkov aj z prvých príslušných prác autorových, takže aj čitateľ, ktorý ich nepozná, dostáva ucelený obraz tejto úchvatnej látky; predsa však odporúčame prečítať si autorove prvé knihy. Od popráv ukrižovaním upustili už pred 1.600 rokmi, takže nemáme o celej tejto justifikácii nijaké skúsenosti. Nedávne ukrižovanie kňazov v Španielsku dialo sa trochu inak ako v staroveku a nemôžeme tiež dosiahnuť o tom nijaké upotrebitelné zprávy. Preto Hynkova najnovšia kniha je tým dôležitejšia. Autor vychádza len od bezpečne zistených faktov, bez akýchkoľvek konjektúr; i tak je látka temer nevyčerpaceľná. Autor tiež rešpektuje a kriticky hodnotí všetku svetovú literatúru o svojom predmete, ktorú suverénne ovláda, keďže je jedným z jej najdôležitejších predstaviteľov. Dejiny posvätného plátna Pánovho sú dosť složitá, ale podrobne a bezpečne známe. Látka posvätného plátna je najlepšimi odborníkmi v textíliách čo najpodrobnejšie preskúmaná a dá sa historicky bezpečne lokalizovať časom aj provenienciou. Fyzikálna a chemická stránka škvŕn sindonu sa teraz už trochu inak vysvetľuje ako predtým, stále pribúdajú nové skúsenosti aj teoretického kriticismu. Zobrazenie tela na sindone má, ako je známe, prirodzenú povahu fotografického negatívu, na čo

nesmieme zabúdať. Ukazuje tiež podivné hodnoty estetické. Turinské plátno bolo preskúmané tiež čo najdokonalejšie modernými, priam rafinovanými prostriedkami vedeckej fotografie; vo všetkom vyhovuje absolútne i najprisnejším požiadavkám kritiky. Veľmi výrečná je aj úplná shoda nálezov na plátne s textami Písma. Všetky strašné okolnosti nesmierne krutého umučenia Pánovho viedly k pomerne veľmi rýchlemu mŕtvolnému tuhnutiu tela Pánovho, a to všetko veľmi presvedčivo dokazuje naše sacratissima sindon. Pomerne mnoho miesta v Hynkovej knihe zaberá dôkazný materiál, ale to je tiež mimoriadne veľká zásluha autorova. Na tvári sú doklady surových úderov akousi palicou. Referent tu vsunuje túto poznámku. Na Golgote pred pribitím na kríž vyzliekli Krista z pomerne cenného vrchného rúcha (tunica inconsutilis), keďže ho nechceli roztrhnúť; preto predtým dali dolu trňovú korunu, ktorá bola pomerne veľmi široká, a potom ju opäť nasadili. Pravda, trne pri tom nasadení boli zabodnuté na iných miestach ako pôvodne. Od takéhoto vpichnutia na čele vytekol kľukatý pramienok krvi, výborne naznačený na turinskom plátne, a u Terézie Neumannovej v Konnersreuthe sa v istej chvíli jej piatočných vízií zjaví na rovnakom mieste rovnaký pramienok tečúcej krvi! Na našom plátne je tiež mohutne naznačené silné krvácanie z kontúzie na pravom rameni, spôsobené ťažkým krížom. Poznámka referentova: V chráme rehole teatínov v Mníchove bol voľne na istom mieste v lodi umiestený veľký kamenný podstavec pre krucifix s nápisom asi tohto obsahu: Svätý Bernard, autor známeho hymnu na päť rán Kristových, mal raz videnie Pána a tu sa ho hneď opýtal, ktorá z týchto piatich rán bola najbolestnejšia. Pán odpovedal: „Siesta, o ktorej svet nevie, na pravom rameni.“ Tento kostol vraj bol pri nálete celkom zničený. Plátno Pánovo má tiež typické stopy po zbesilom bičovaní „rímskeho“ spôsobu. Štyri klince boli pripravené pre pribitie na kríž, ale použili len tri; obe nohy byly pretrazené jedným. (Zo štvrtého bola svojho času vytepaná železná koruna lombardská.) Na veľmi složitú otázku, či byly ruky prebodnuté v dlaniach alebo o niečo ďalej (medzi koskami zápästia), nebolo dosiaľ uspokojivo odpovedané; do miesta v zápästí by bol svätý Tomáš asi sotva mohol vložiť prst (refer). Čo bolo vlastne rozhodujúcim usmrtením? Pomalé udusenie; je to najstrašnejšie a najbolestivejšie umieranie, spojené tiež s nevýslovnými duševnými mukami, a deje sa pri plnom a jasnom vedomí, ba neznesiteľné muky sa stále zväčšujú. Ako je známe, Pán neprijal prostriedok na zmiernenie týchto vonkoncom neznesiteľných múk. Po smrti Pánovej bolo srdce s osrdečníkom prebodnuté kopijou a vyšla krv a voda; táto „voda“ je serózny výlučok z perakút-

neho zápalu osrdečníka (pericarditis). Pohreb Pánov bol pre veľké ponáhľanie pred už-už nastávajúcim svätvečerom vykonaný sice podľa židovského spôsobu, ale len dočasne; po sviatkoch malo byť ostatné doplnenie, no Pán vstal už skôr z mŕtvych. Neobyčajne pozoruhodné je líčenie ukrižovania u proroka Izaiáša. Krvavý pot v záhrade Gethsemani líči svätý Lukáš ako lekársky odborník. Dnes vieme, že sa krvavý pot môže vyskytnúť len v agónii, po ktorej nasleduje už len smrť. Ale po Gethsemani Pán ešte prišiel k sebe, posilený anjelom; teda skutočnú smrteľnú agóniu prekonal v plnej jej sile dva razy. O kropajach krvi svätý Lukáš použil označenie thrombos. To znamená kvapku tekutiny, ktorá rýchle tuhne, ako je napr. u živice. Toto meno sa dosiaľ hojne ozýva v našej medicíne: thrombus, trombóza, trombocyt, trombopenia, trombín atď. Kniha končí vzdychom veľmi vzletným: „Príď opäť, Pane, a navždy!“ Tešíme sa na ďalšie práce Hynkove. *Prof. Dr. J. F. Babo r.*

Dr. T. K. P.: V REVOLÚCII MIER. Vydala KA v biskupstve spišskom 1947.

Je to úprimné slovo k našej pracujúcej pospolitosti Načrta mohutnými myšlienkovými čiarami vznešený plán Kristovej revolúcie, ktorá spočíva v dôsledne uplatňovanej láske k pravde. Kristus, najväčší revolucionár všetkých vekov, nástojčivo žiada od nás, svojich stúpcov, aby sme v terajších veľkých svetových prelomoch zachytili celú jeho pravdu, úprimne vteliť ju do života a vstrekovali ju do prostredia, v ktorom žijeme. Ozaj hodno si prečítať 51 strán, nabitých zápalistou vecnosťou a smelou kresťanskou logikou. Objednávky vybavuje: Peter Galan, kaplán, Ružomberok.

Marián Gerlach: KORUNOVANÁ. Meditácie a úvahy k väčšej úcte a sláve Panny Márie. Vydal SSV v Trnave 1946. Po 48.—

Sú to hlboké úvahy o Panne Márii. Mária stojí vo svetových dejinách hneď na prvom mieste po Ježišovi Kristovi, bo bola mu fyzicky aj duševne najbližšie a ochotne podujala sa s ním na nesmierne ťažkú spoluvykupiteľskú úlohu. Preto zaslúži si, aby sme vždy hlbšie poznávali a vždy teplejšie milovali jej nadľudsky vznešenú osobnosť. Je nielen matkou Pána Ježiša Krista, ale aj matkou celého obrodeneho ľudského pokolenia. Gerlachove úvahy pomôžu nám jasnejšie zazrieť Máriinu veľkosť a krásu, ukážu hĺbku ružencových tajomstiev a ich spojitost s našim životom. Kniha je popretkávaná lyrizmom a určená je pre vzdelancov.

A. Pelikán: ŠŤASTNÝ DOMOV. Vydal Velehrad v Olomouci 1946. Po 75.—

Žena manželstvom dostáva sa do nového životného stavu, prijíma dosiaľ neznáme úlohy, z ktorých naj-

dôležitejšia je utvárať šťastné prostredie, prehriate ozajstnou láskou, aby v ňom manžel našiel mocnú oporu na púti do večnosti a deti dostaly prvé spoľahlivé základy pre tú istú šťastnú večnosť. Pelikánova knižka praktickými pokynmi núka sa ako dobrá radkyňa pri splňaní tejto ťažkej úlohy. V prvej časti rozoberá otázky, týkajúce sa jej postoja k manželovi a domácnosti; v druhej zasa ukazuje ženu ako matku a vychovávateľku a napokon v tretej ako kresťanku s jej duchovným životom a apoštolku. Knižka je venovaná najmä mladým ženám.

Dr. Frant. Tomášek: PRVNI ZAKLAD VÝCHOVY
Vydal Velehrad v Olomouci 1947. Po 5.—

Náboženská výchova dieťaťa je najdôležitejšia povinnosť rodičov. Rodičia majú dieťa najmä na to, aby ho vychovali pre večne šťastnú rodinu božích detí. Základy pre tento vznešený cieľ treba budovať od najútlejšieho veku. Rodičia a vychovávatelia nájdú v Tomáškovej brošúrke vhodné poučenie o náboženskej výchove dieťaťa v predškolskom veku.

František Křelina: DCERA KRALOVSKÁ. Historický román o blahoslavenej Agneske Českej. Vydal Vyšehrad v Prahe 1946. Po 69.—, viaz. 89.—

Svetlá postava dcéry Přemysla Otakara I., tento veľký panovník aj celá vtedajšia pohnutá doba, zachytení sú s celkom zvláštnym a jedinečným umením, ktoré vari najpriliehavejšie kedysi Jozef Hora nazval: kresťanský nadrealizmus.

Metod Lucký: BEATRICE. Mystérium v dvoch obrazoch s prologom. Vydal Serafínsky svet v Prešove 1946. Ústrednou myšlienkou tohto dramatického dielka je myšlienka zápasu dobra so zlom. Javiskom tohto tvrdého zápasu je vlastne duša každého človeka. Beatrice je zosobnenie života, ktorý po prekonávaní mnohých prekážok spočínie v oblažujúcom objatí dobra.

Antonín Novotný: PRAHA „TEMNA“. Vydal Atlas v Prahe. Po 96.—. Autor usiloval sa zachytiť pražský život v rokoch 1719—1729. Pritom preniesol sa cez hradbu dvoch storočí a zaprízeral sa na minulé dejenie očima človeka 20. storočia, ale vrstovníka, predchnutého duchom vtedajšej súčasnosti.

František Hečko: SLOVANSKÉ VERSE. Vydal SSV v Trnave 1946. Básne, ktorých poslaním je šíriť slovanské bratstvo, všeslovanskú vzájomnosť podľa kresťanských zásad a v úmysloch kresťanského svetonázoru.

Mária a Ján Dub: SLNEČNÝ VOZ. Vydal SSV v Trnave 1946. Pútavé rozprávky pre deti.

M. Holková: DĚVČE Z TICHEHO MĚSTEČKA. Román. Vydal Vyšehrad v Prahe 1946. Po 69.—. Tento

román je silný práve tam, kde odráža samu skutočnosť života, povahu a záujmy i bolesti mladého človeka, študenta. Jasný a pravdivý pohľad na svet pomohol autorke poznať krásu radostného vzrastu pri dospievani mladého človeka, pomohol jej napísať knižku, ku ktorej sa budú dospelejšie devy aj mladíci vracaf vždy s osohom a potešením.

Josef Knap: DIVČI HLAS. Vydal Atlas v Prahe 1946. Po 75.—. Hrdina románu dostáva za stratenú lásku svojej ženy lásku dieťaťa, lásku útlu, malú, no ktorá vie hojiť, rozradostniť a dať vôľu k dobru.

Josef Heyduk: VINCEK A ESTELKA. Vydal Vyšehrad v Prahe 1946. Po 120.—.

Je to román dvoch detí, plný lásky a milosrdenstva. Ukazuje, že bolesť a nešťastie chudobných práve kresťanom nie sú cudzie. Kniha určená je predovšetkým pre mládež, ale aj dospelí si ju s úžitkom prečítajú.

Mária Geversová: PANI ORFA. Román. Vydal Vyšehrad v Prahe. Po 75.—.

Román svetového významu práve svojou mohutnou básnickou silou od flámskej spisovateľky. Neskazenosť mladej devy, ktorá z kruhu ročných období vyrastá ako čistý kvet, vyvoláva predstavu o temnej láske, ktorej nemožno uniknúť. Román ozajstného prínosu.

Blažena Šotková: STARODAVNÉ PANENKY. Vydal Vyšehrad v Prahe 1946. Po 60.—.

Autorka s bohatým evokačným talentom vyvoláva pred našimi očami zašlé deje a príbehy, ako jej k nim daly podnet jej národopisné štúdie, najmä z odboru krojov.

Jaroslav Janouch: ZPĚV Z PRALESA. Vydal Atlas v Prahe 1946. Po 85.—. Je to román o českých vysťahovalcoch v Brazílii pre dorastajúcu mládež. Vychádza v druhom vydaní.

Jan Pilař: OKOV. Básne. Vydal Václav Petr v Prahe 1946. Po 69.—.

Otakar Maršík: PODIVANÁ NA BOHY. Fantastická knižná dráma. Vydal Václav Petr v Prahe 1946. Po 40.—.

V. G. Želichovská: KNIEŽA ILIKO, maličký kaukazský zajatec. Vydal SSV v Trnave 1946. Povešť pre mládež od známej ruskej spisovateľky, ktorá umrela pred 50 rokmi.

J. F. Kunik: SAMKO KUKUČKA. Mária Kočanová: VTÁČI SNEM. Vydal SSV v Trnave 1946. Knižky chutných rozprávok s bohatými ilustráciami. SSV venuje ozaj mimoriadnu pozornosť detským dušiam, ktorým pripravuje hodnotné rozprávkové knižky. Vari nemusíme zvlášť zdôrazňovať, kde naši rodičia majú obstarávať milú a hodnotnú zábavu pre svoje deti.